

козоваФізична особа- підприємець

Лесюк Віталій Володимирович

м. Львів, вул. Патона б 2/3 кв. 35 79040 lesyukvitaly@ukr.net
ІПН 2576010251 Р/р (IBAN) UA 22 325365 0000002600401605158

Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Стратегія розвитку Ковельської міської територіальної
громади на 2027 - 2034 роки

Розробник

ФОП ЛЕСЮК В.В. магістр державного управління

м. Ковель 2026

ЗМІСТ

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	2
ВСТУП	3
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	4
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО	13
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ	34
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ.....	39
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ЇЇ ПІДГОТОВКИ.....	45
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ, ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.....	55
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДДП	60
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СЕО, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ	64
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДДП ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	70
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	82
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ	83

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

ГДК – Гранично допустима концентрація

ДДП – Документ державного планування

МСБ – Малий та середній бізнес

ОВНС – Оцінка впливу на навколишнє середовище

ПАТ – Публічне акціонерне товариство

РГ – Робоча група

СЕО – Стратегічна екологічна оцінка

ВСТУП

На сучасному етапі становлення та розвитку громад все більшого значення набуває концепція сталого розвитку, спрямована на гармонізацію економічної, соціальної та екологічної складових.

Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань у процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку регіонів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення, використовувати результати цього аналізу для нівелювання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий дієвий інструмент реалізації екологічної політики, котрий базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою СЕО є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Мета здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки Стратегії – виконання вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та інтегрування її результатів в систему управління для сприяння сталому розвитку територіальної громади, зокрема шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, дотримання екологічних вимог. Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проекті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТУ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Стратегія розвитку Ковельської міської територіальної громади на 2027–2034 роки (надалі Стратегія) – це планувальний документ на тривалу перспективу, який визначає найважливіші цілі і завдання, інструменти їх реалізації, а також методи перевірки отриманих результатів політики сталого розвитку, що здійснюється на території громади.

Законодавчим підґрунтям розроблення Стратегії є закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету». Під час її розробки враховані положення низки нормативно-правових актів, а саме: Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, що затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265 .

Стратегія розроблена на підставі Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики» (із змінами і доповненнями Закону України від 09.07.2022 № 2389-IX), «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики», «Про міжнародне територіальне співробітництво України», Указу Президента України від 25 липня 2015 року № 501/2015 «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини», Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», постанови Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2023 року № 816 «Деякі питання розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених стратегій і планів заходів», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 366-р «Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 20

жовтня 2021 року № 1363-р «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року», розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 року № 752-р «Про Державну стратегію забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та затвердження операційного плану з її реалізації на 2022–2024 роки», наказу Мінрегіону «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад» від 21.12.2022 року №265, розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 червня 2024 року № 588-р «Про затвердження плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024-2028 роки» та інших нормативно-правових актів і планувальних документів.

При розробці Стратегії було Стратегію розвитку Волинської області на період до 2027 року у новій редакції.

При плануванні заходів Стратегії необхідно врахувати наступні документи регіонального рівня:

Регіональну екологічну програму «Екологія 2023- 2026» затверджену наказом Волинської обласної військової адміністрації № 59 від 20/02/2023 року

- Обласної програми розвитку лісового господарства у Волинській області (по Північно-Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства) в адміністративних межах Волинської області на 2023 - 2027 роки затверджена наказом Волинської обласної військової адміністрації № 342 від 21/09/2023 року
- Регіональний план управління відходами у Волинській області до 2034 року

Стратегічне бачення Ковельської міської територіальної громади сформовано за результатами комплексного соціально-економічного аналізу, SWOT-аналізу, SWOT-матриці, сценарного моделювання та визначення стратегічного вибору громади.

Бачення майбутнього Ковельської міської територіальної громади:

- Ковельська міська територіальна громада - згуртована і стійка до викликів громада, транспортно-логістичний та аграрно-промисловий центр.
- Інвестиційно приваблива та туристична, здорова та спортивна столиця Волині.
- Затишна, гостинна, інклюзивна, екологічна громада – комфортна для роботи, життя і творчості.

Стратегічні, операційні цілі та завдання Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади на 2027–2034 роки

Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання
1. Конкурентоспроможна інноваційна економіка	1.1. Розвиток інноваційної промисловості та с/г виробництва	1.1.1. Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва.
		1.1.2. Підтримка впровадження інноваційних технологій у промисловості та сільському господарстві.
		1.1.3. Розвиток індустріальних парків, виробничої та логістичної інфраструктури.
	1.2. Енергетична незалежність та екологічна безпека	1.2.1. Впровадження енергоефективних заходів у бюджетній сфері.
		1.2.2. Розвиток відновлюваної енергетики.
		1.2.3. Модернізація систем тепло-, водопостачання та водовідведення.
		1.2.4. Розвиток системи управління відходами.
		1.2.5. Реалізація природоохоронних заходів та адаптація до змін клімату.
	1.3. Інвестиційна привабливість	1.3.1. Формування позитивного інвестиційного іміджу громади.
		1.3.2. Розвиток міжнародного співробітництва та партнерських відносин.
		1.3.3. Розвиток системи підтримки та супроводу інвесторів і суб'єктів господарювання.
		1.3.4. Управління земельними ресурсами та забезпечення розвитку територій на основі сучасної містобудівної документації.

2. Розвинений людський потенціал, безпечне та комфортне середовище	2.1. Модернізація та забезпечення якісної та доступної соціальної сфери	2.1.1. Модернізація та розвиток закладів освіти.
		2.1.2. Модернізація та розвиток закладів охорони здоров'я.
		2.1.3. Розвиток системи соціального захисту населення та розширення доступу до соціальних послуг.
		2.1.4. Формування комплексної системи ветеранської політики та реінтеграції ветеранів у життя громади.
		2.1.5. Розвиток молодіжної політики та створення умов для самореалізації молоді.
	2.2. Створення комфортних та безпечних умов проживання населення	2.2.1. Модернізація та розвиток житлово-комунальної інфраструктури.
		2.2.2. Благоустрій населених пунктів та громадських просторів.
		2.2.3. Розвиток систем громадської безпеки та цивільного захисту.
		2.2.4. Модернізація вуличного освітлення та дорожньої інфраструктури.
	2.3. Доступність	2.3.1. Забезпечення безбар'єрного доступу до об'єктів інфраструктури.
		2.3.2. Розвиток доступного громадського транспорту.
	2.4. Відкрита та ефективна влада	2.4.1. Розвиток механізмів участі громадян у прийнятті рішень.
		2.4.2. Підвищення прозорості діяльності органів місцевого самоврядування.
		2.4.3. Посилення кадрового потенціалу органів влади.
3. Спортивно-туристичний простір та	3.1. Спортивна столиця Волині	3.1.1. Розвиток спортивної інфраструктури громади.

історико-культурна спадщина		3.1.2. Підтримка дитячо-юнацького та професійного спорту.
		3.1.3. Організація та проведення спортивних заходів різного рівня (регіонального, національного, міжнародного).
		3.1.4. Популяризація здорового способу життя серед населення.
	3.2. Розвиток туристичної інфраструктури та матеріально-технічної бази туристично-рекреаційної галузі	3.2.1. Розвиток і модернізація рекреаційної інфраструктури громади.
		3.2.2. Формування мережі туристично-рекреаційних маршрутів та об'єктів.
		3.2.3. Розвиток конкурентоспроможних туристичних продуктів і послуг.
		3.2.4. Створення сучасної системи туристичної навігації та інформаційного забезпечення.
		3.2.5. Розвиток подієвого туризму
	3.3. Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини громади	3.3.1. Збереження та належне утримання об'єктів культурної спадщини.
		3.3.2. Розвиток культурних просторів та музейної справи.
		3.3.3. Збереження та популяризація нематеріальної культурної спадщини.
4. Цифрова громада для безпечного та сталого розвитку	4.1. Розвиток сучасної цифрової інфраструктури та кібербезпеки	4.1.1. Модернізація та розвиток цифрової інфраструктури громади.
		4.1.2. Розвиток серверної та телекомунікаційної інфраструктури.
		4.1.3. Підвищення рівня кібербезпеки інформаційних систем.

	4.2. Цифрова трансформація муніципального управління	4.1.4. Розвиток цифрових компетентностей та культури кібербезпеки.
		4.2.1. Цифровий моніторинг та аналітика.
		4.2.2. Цифровізація управління галузями та установами.
	4.3. Розвиток електронних послуг та цифрових сервісів	4.2.3. Електронний документообіг та цифрова взаємодія.
		4.3.1. Створення та розвиток нових електронних сервісів.
		4.3.2. Розширення переліку електронних адміністративних послуг.
		4.3.3. Впровадження інструментів електронної демократії та громадської участі.

Розроблена Стратегія змістовно і структурно узгоджена з:

«Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 року № 695 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки»;

Стратегія розвитку Ковельської міської територіальної громади до 2034 року розроблена з урахуванням положень Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695, Стратегії розвитку Волинської області на період до 2027 року, а також інших документів державного та регіонального стратегічного планування.

Таблиця 1.2

Узгодженість Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади до 2034 року з Державною стратегією регіонального розвитку

Стратегічні цілі Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади	Стратегічні цілі Державної стратегії регіонального розвитку		
	1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та	2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування

	просторовому вимірах		
1.Конкурентоспроможна інноваційна економіка	+	++	+
2. Розвинений людський потенціал, безпечне та комфортне середовище.	+	+	+
3. Спортивно-туристичний простір та історико-культурна спадщина.	+	+	
4. Цифрова громада для безпечного та сталого розвитку.		+	++

Таблиця 1.3

Аналіз відповідності положень Стратегії розвитку Ковельської міської громади на період до 2034 року положенням Стратегії розвитку Волинської області області на період до 2027 року

Стратегічні цілі Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади	Стратегічні цілі Стратегії розвитку Волинської області				
	1. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	2. Розвиток людського капіталу та підвищення якості життя населення	3. Розвиток інноваційної економіки (на засадах смарт-спеціалізації)	4. Розвиток транскордонного співробітництва	5.Рациональне використання природних ресурсів та екологічна безпека
1.Конкурентоспроможна інноваційна економіка	+		+	+	+
2. Розвинений людський потенціал, безпечне		+	+	+	+

та комфортне середовище.					
3. Спортивно-туристичний простір та історико-культурна спадщина.	+	+	+		
4. Цифрова громада для безпечного та сталого розвитку.	+	+	+	+	

Таблиця 1.4

Аналіз відповідності положень Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади на період до 2034 року положенням цілями Державної екологічної політики України на період до 2030 року

Стратегічні цілі Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади	Цілі Державної екологічної політики України на період до 2030 року				
	Ціль 1	Ціль 2	Ціль 3	Ціль 4	Ціль 5
1. Конкурентоспроможна інноваційна економіка	0	0	0	++	0
2. Розвинений людський потенціал, безпечне та комфортне середовище.	0	0	++	0	0
3. Спортивно-туристичний простір та історико-культурна спадщина.	0	0	+	0	0
4. Цифрова громада для безпечного та сталого розвитку.	++	++	0	+	++

Пояснення цілей Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року:

“Ціль 1.” - Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва;

“Ціль 2” - Забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України;

“Ціль 3” - Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку України;

“Ціль 4” - Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально-економічний розвиток та здоров'я населення;

“Ціль 5” - Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Аналіз зв'язку Стратегії з документами державного, регіонального та місцевого рівнів свідчить, що її цілі узгоджуються з основними пріоритетами Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, стратегічними цілями Стратегії розвитку Волинської області області на період до 2027 року та частково узгоджуються з цілями Державної екологічної політики України на період до 2030 року. Найбільш тісний зв'язок простежується за напрямком «Енергетична незалежність та екологічна безпека». Потенційних суперечностей із документами вищого рівня не виявлено.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

Ковельська міська територіальна громада розташована у Ковельському районі Волинської області. Адміністративний центр — місто Ковель. Громада сформувалася шляхом приєднання до міста Ковеля 14 сіл: с. Білин, с. Воля, с. Воля-Ковельська, с. Гішин, с. Городилець, с. Доротище, с. Заріччя, с. Зелена, с. Клевецьк, с. Колодниця, с. Лапні, с. Любче, с. Ружин, с. Тойкут.

Адміністративний центр громади м. Ковель — розташований на берегах річки Турія, в географічному центрі Волині, за 70 км від обласного центру — м. Луцька, за 65 км від автопереходу Ягодин-Дорогуськ (на кордоні з Республікою Польща) та за 69 км від автопереходу «Доманове» (на кордоні з республікою Білорусь). Площа — 316,7 км².

Ковель розкинувся на Поліській низовині, що відноситься о Східноєвропейської рівнини. Місто розташоване у зоні мішаних лісів. Територією міста протікає річка Турія: ширина якої 8-10 м., глибина – 0,6-1,7 м., заплава – 1,5-2,5 м., швидкість течії – не більше 0,5 м/сек.

На руслі річки Турії збудовано міське водосховище: площа дзеркала – 5,55 км², об'єм повний – 1,27 млн. м³, об'єм корисний – 0,45 млн. м³.

За 60-70 км від Ковеля пролягають державні кордони: на півночі з Білоруссю, на заході з Польщею.

Місто є одним із найбільших залізничних вузлів Західної України, який має вагоме стратегічне значення для України, з'єднуючи її з багатьма європейськими країнами. Від Ковеля розходяться залізничні шляхи в шести напрямках: до Сарн (на Київ), до Ківерець (на Луцьк та Рівне), до Володимира-Волинського (на Львів), до Хелма (на Варшаву та Берлін), до Бреста та до Камінь-Каширського.

Через Ковель проходить декілька автошляхів загальноєвропейського, національного та регіонального значення. Зокрема автошлях E373 (в межах України має номер M07) з'єднує Київ і Люблін, а також автошлях E85 (в межах України M19) від Александруполіса через Бухарест, Чернівці, Тернопіль, Луцьк, Брест, Вільнюс до Клайпеди

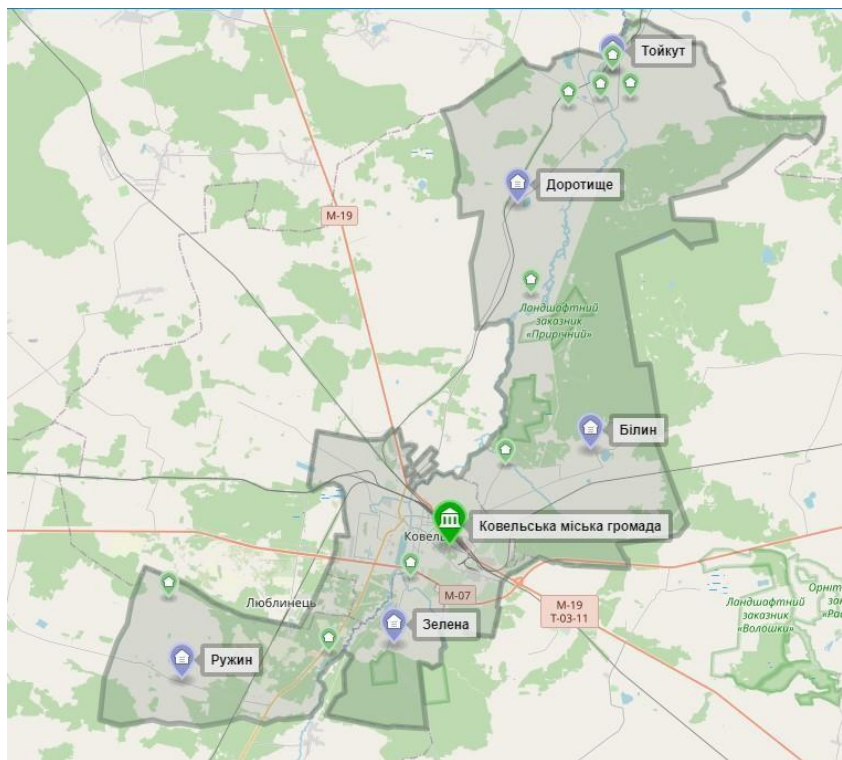

Рис. 2.1. Карта Ковельської МТГ

Клімат. Прояви зміни клімату на території ТГ.

Ковельська міська територіальна громада розташована в межах Поліської низовини, що відноситься до Східноєвропейської рівнини. В геологічному плані територія громади, як і уся північна частина Волинської області, розміщується на Ковельському виступі, який є частиною стародавньої, дорифейської частини Східноєвропейської платформи.

Для території громади властивий рельєф низовина з невеликими підвищеннями. Для неї характерна висока лісистість, заболочені площі та значна кількість торфовищ. Громада відноситься до зони мішаних лісів.

Територія громади знаходиться в межах помірних широт, тому впродовж року переважає західний перенос повітряних мас і клімат є помірно-континентальним, гумідним, характеризується достатньо вологим літом, м'якою зимою з частими відлигами, значними опадами, затяжними весною та осінню. Сумарна сонячна радіація за рік становить 3518 МДж/м². Сумарний показник радіаційного балансу за рік – 1145 МДж/м².

Абсолютна мінімальна температура повітря у м. Ковелі становила -34,6 °C (12.01.1950), 6 серпня 2012 року у місті був відмічений абсолютний максимум температури — +37,1 °C. Середня тривалість безморозного періоду становить 160 днів на рік. Показники відносної вологості коливаються від 70 % до 90 %, максимальна вологість повітря спостерігається у літні місяці.

В середньому за рік випадає 550-650 мм атмосферних опадів. Найбільша кількість опадів припадає на липень, найменша випадає у березні. Максимальна кількість опадів - 806,7 мм (1948 рік), мінімальна – 331,9 мм (1961

рік). Щороку утворюється сніговий покрив, що є часто недовготривалий. 70 % опадів припадає на теплий період року.

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

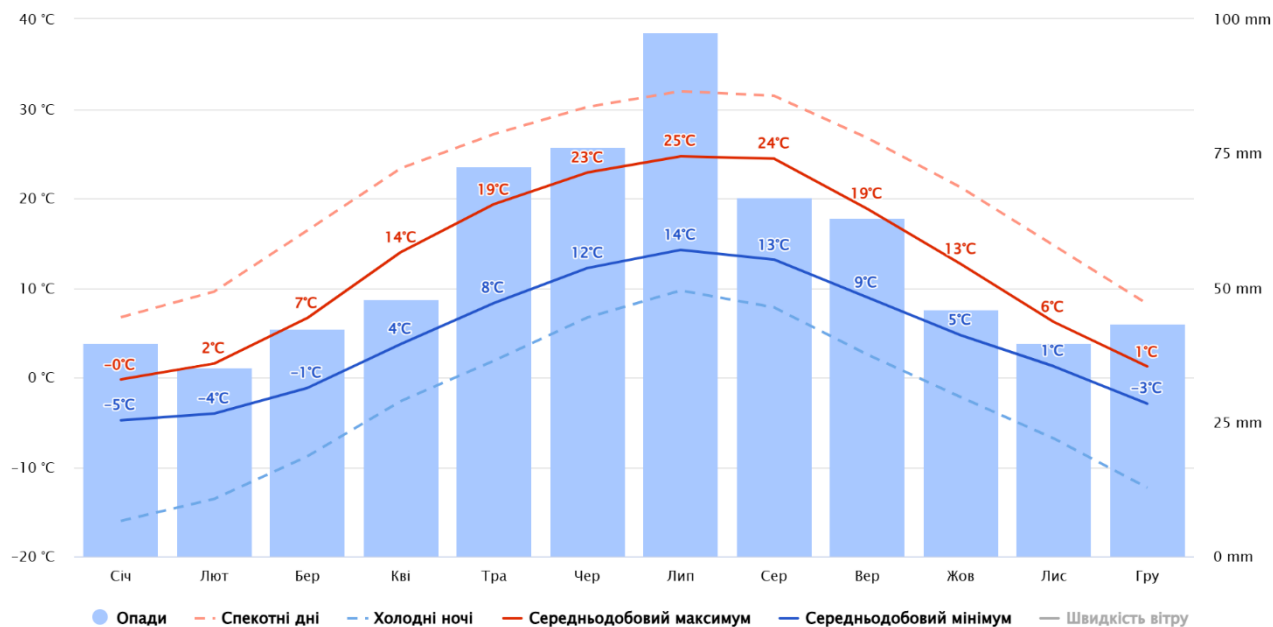

Рис. 2.3. Середні температури і опади

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

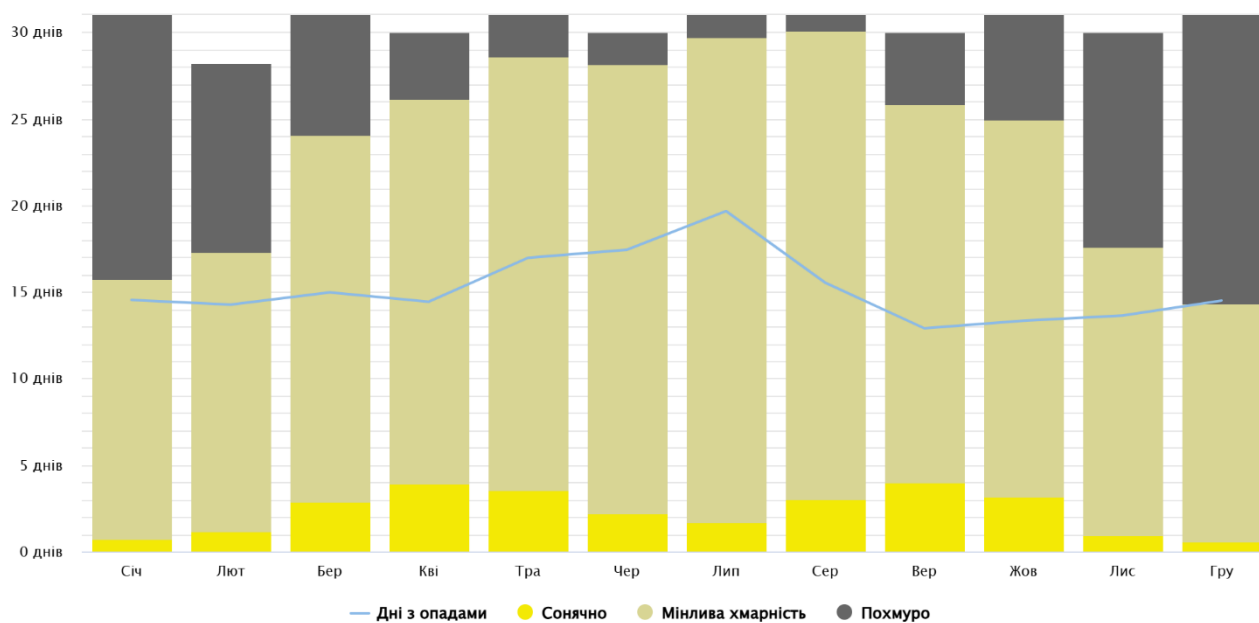

Рис. 2.4. Сонячні, похмурі і дні опадів

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

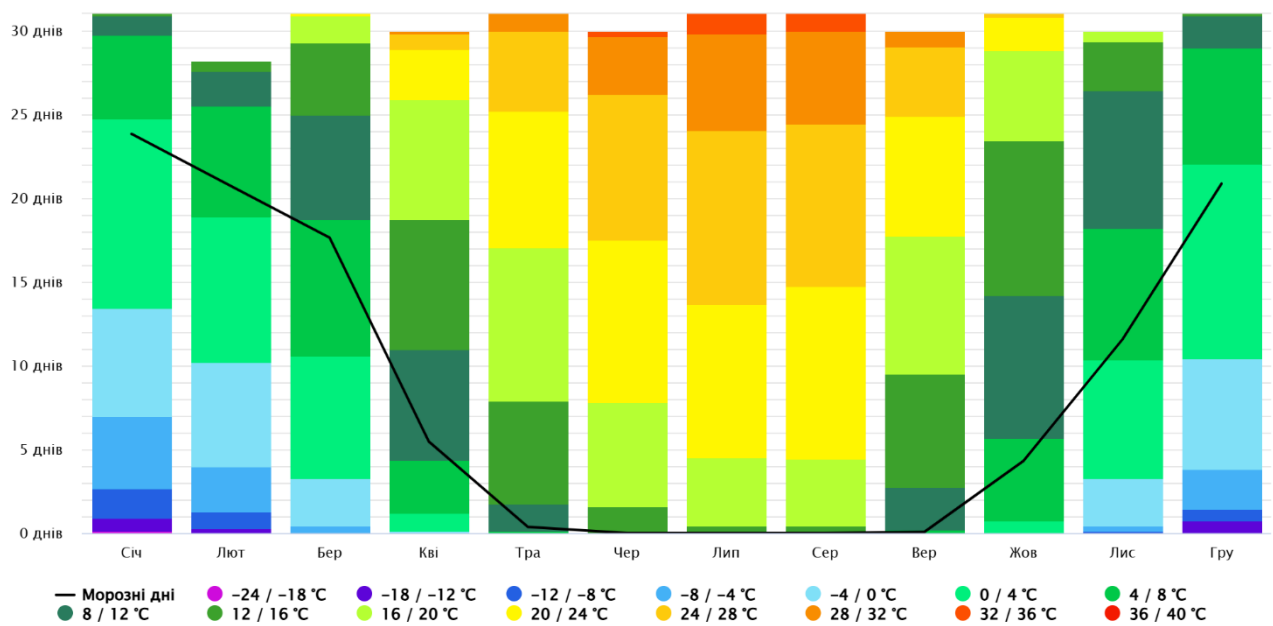

Рис. 2.5. Максимальні температури

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

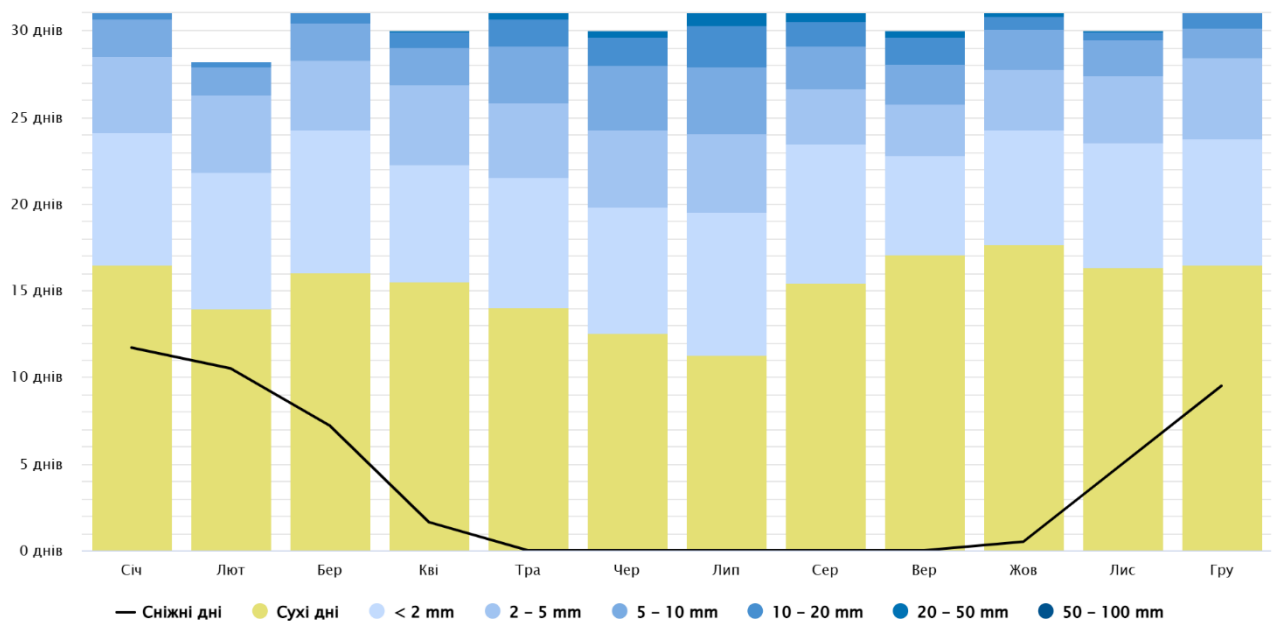

Рис. 2.6. Кількість опадів

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

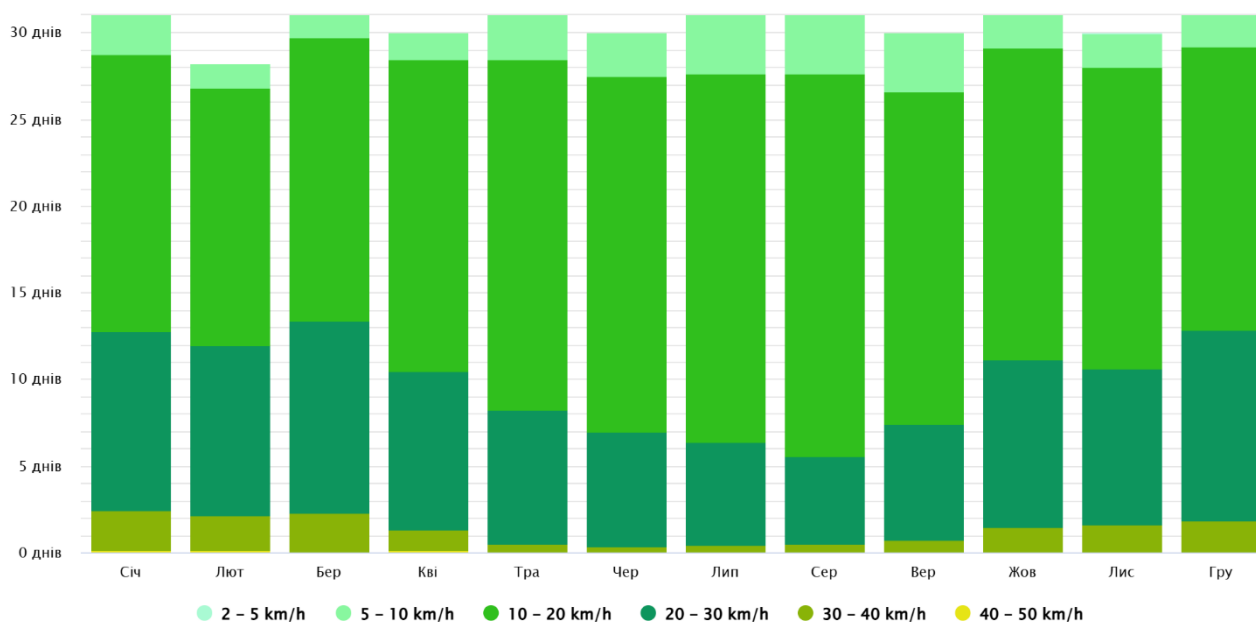

Рис. 2.7. Швидкість вітру

Kovel

51.22°N, 24.71°E (172 м над рівнем моря).
Модель: ERA5T.

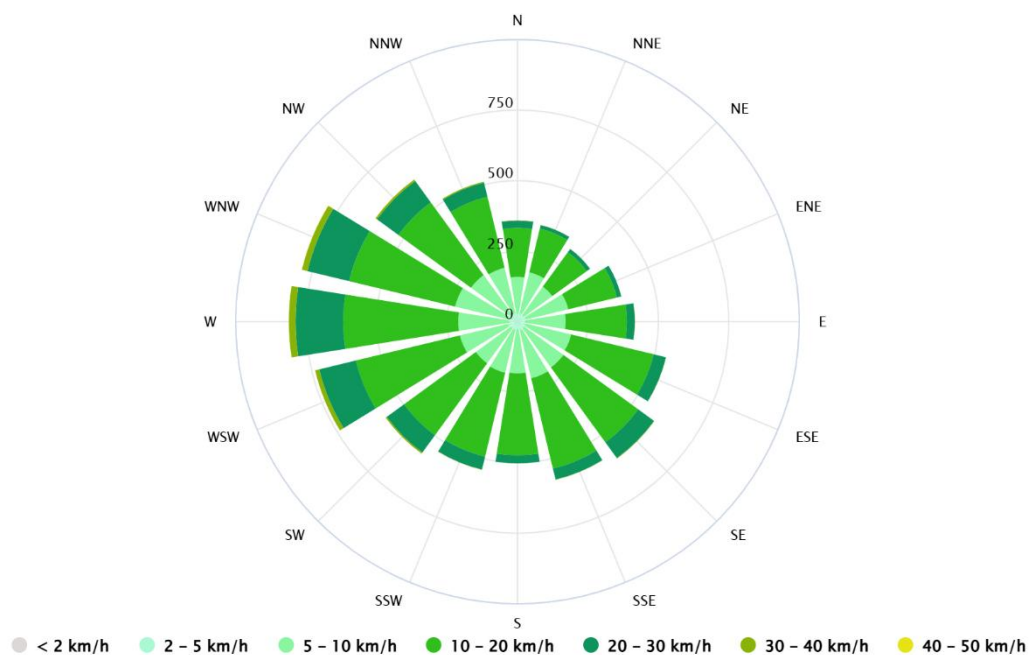

Рис. 2.8. Роза вітрів

Ймовірний стан зміни клімату, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

Збереження існуючого стану використання території Ковельської МТГ призводить до загроз для екологічного стану, в тому числі через низький рівень енергоефективності будівель (муніципальних та житлових), зношеність систем очищення стоків, поганий стан дорожнього полотна тощо.

Атмосферне повітря

Волинська область традиційно асоціюється з відносно невеликою кількістю викидів, скидів, утворення відходів, чистим довкіллям, значною кількістю добре збережених ландшафтів та об'єктів ПЗФ. Проте з року в рік у зв'язку із збільшенням навантаження пересувних та стаціонарних джерел на атмосферне повітря відбувається погіршення якості довкілля, санітарного стану території, фіксуються перевищення концентрацій забруднюючих речовин. Найвища щільність викидів від стаціонарних джерел спостерігається у чотирьох містах Волинської області: м. Луцьк, м. Ковель, м. Нововолинськ та у м. Володимир.

Спостереження за станом атмосферного повітря та вмістом забруднюючих речовин, у тому числі радіоактивного забруднення, на території області проводять 2 суб'єкти державної системи моніторингу довкілля: Волинський обласний центр з гідрометеорології, Державна установа «Волинський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України».

Забруднювачами атмосферного повітря в населених пунктах Ковельської МТГ є транспортні засоби, окремі промислові підприємства та джерела теплопостачання.

Спостерігається значне зниження викидів забруднюючих речовин по показниках «Всього без діоксиду вуглецю» та «метан» в 2022 році в порівнянні з середнім показником за період 2018-2022 років, а показники викидів сірки, діоксиду азоту та оксиду вуглецю були практично стабільні (таблиця 2.1 та рисунок 2.9).

Таблиця 2.1

Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по м Ковель у 2018-2022 роках

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	сеп 2018-2022
Всього без діоксиду вуглецю, т	365,8	415,7	350,9	351,6	285,2	353,84
діоксид сірки, т	17,7	44,2	38,2	39,9	12	30,4
діоксид азоту, т	72,8	69,6	82	89,7	78,5	78,52
оксид вуглецю, т	56,7	59,1	78,5	84,1	72,3	70,14
метан, т	121,3	153,3	75,5	52,5	29,6	86,44
Крім того, діоксид вуглецю, тис. т	45,2	42	48,4	53,2	49,7	47,7

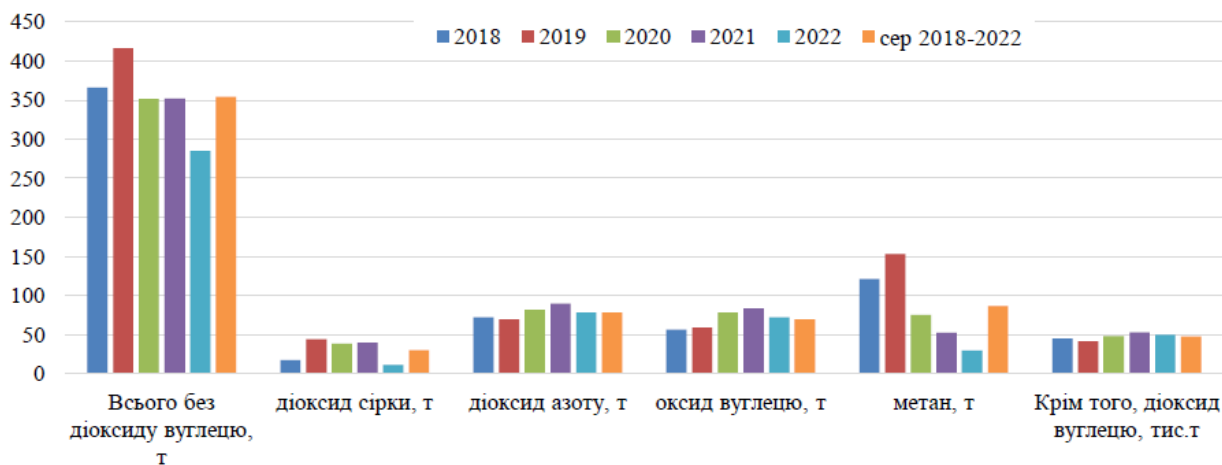

Рис. 2.9. Викиди забруднюючих речовин та діоксиду вуглецю в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення по м Ковель у 2018-2022 роках

Найбільшими стаціонарними джерелами забруднення атмосферного повітря у місті є: Ковельське залізничне депо (оксиди вуглецю і пил), КП «Ковельводоканал», ПТМ «Ковельтепло», Полігон ТПВ КП «Добробут» (ур.Люблинець, Ковельський р-н.), ТЗОВ «Західтепло», ДП «Ковельський лісгосп», СЛАТ «ТУР», Волинське ЛВУМГ, ПАТ «Укртрансгаз» (АГРС «Ковель»), Підстанція 330кВт Ковель ДП НЕК «Укренерго», Ковельський міжгосподарський комбікормовий завод являють собою потенційну загрозу населенню та довкіллю міста і тому віднесені до екологічно небезпечних об'єктів.

Основна частка викидів шкідливих речовин припадає на пересувні джерела забруднення, а на стаціонарні – лише невелика кількість. Однак, більша частина цих викидів належить промисловим викидам, що характеризуються наявністю важких металів. Дані токсиканти перебувають, як правило, у складі твердих та газоподібних викидах. Проте встановлено, що частка викидів за період з 2010 по 2018 роки знизилась на 1,7 % або 145,7 т. Транспорт, на відміну від промисловості, стабільно зростає, зумовлюючи збільшення забруднення навколишнього середовища. Причому частка приватного транспорту щорічно зростає.

Автомобільний транспорт є джерелом забруднення повітря високотоксичними сполуками, зокрема бенз(а)піреном. Шкідливими для здоров'я людини є не тільки викиди від автомобілів, а й автомобільний шум, який не лише впливає на слух, а й на розвиток гіпертонії, вегето-судинної дистонії, діабету. У розрахунку на одного мешканця Волинської області припадає по 36,6 кг викидів від пересувних джерел, то у м. Ковелі – 49,8 кг.

Викиди за період з 2010 по 2018 рік склали до 365,8 т, у 2020 році тенденція збереглась (350,9 т). За інформацією обласного управління статистики у 2018 році викиди від стаціонарних джерел в атмосферне повітря здійснювало 23 підприємства та організації. Ними викинуто 397,3 тис. т забруднюючих речовин, що на 12,2 % більше, ніж у попередньому році. Найбільше до атмосфери потрапило метану (121,4 т або 30,5 % загального обсягу викидів), сполук азоту

(76,6 т або 19,3 %) та неметанових летких органічних сполук (59,9 т або 15,1 %). Крім того, викинуто в повітря 46,7 тис.т діоксиду вуглецю, який впливає на зміну клімату.

Вміст міді найбільш перевищує ГДК в околицях залізниці, у ґрунтах по вул. Т. Боровця, а також у приавтомагістральній смузі. Концентрація цинку, кобальту, кадмію й марганцю у ґрунтовому покриві Ковеля перебуває у межах ГДК. Проте кількість цинку у ґрунтах урбосистеми перевищує фонові значення від 3,33 до 15 разів. Найбільший його вміст виявлено у парку ім. Т.Г. Шевченка, біля залізниці (перевищення у 12,5 разів). Міські ґрунти характеризуються у 1,5-2,2 рази підвищеною, порівняно із фоновими ділянками, концентрацією кобальту. Порівняння даних за кадмієм із природним фоном показує, що найбільше перевищення для проммайданчика ВАТ «Ковельсьільмаш» (вул. Т. Боровця та вул. Заводська) і дещо менше для інших об'єктів.

Стан радіаційного забруднення атмосферного повітря.

Спостереження за радіаційним забрудненням атмосфери є важливою та найоперативнішою ланкою в системі моніторингу радіоактивного забруднення навколишнього природного середовища. Система спостережень за радіоактивним забрудненням атмосфери є невід'ємною частиною національної радіаційної безпеки.

На території Волинської області контроль за рівнем радіаційного забруднення атмосферного повітря здійснює Волинський обласний центр з гідрометеорології на шести метеостанціях, які знаходяться в містах Володимир, Ковель, Луцьк, сел. Любешів, Маневичі та с. Світязь.

За рівнем природної радіоактивності проводяться спостереження приладами ДБГ-06Т та ДРГ-01Т та планшетні спостереження. Протягом 2024 року перевищення радіаційного забруднення атмосферного повітря не виявлено, максимально-разовий рівень природного фону за рік на території області становив 12-15 мкР/год.

Найбільший рівень потужності експозиційної дози гама-випромінювання було зафіксовано на с. Світязь (15 мкР/год), мінімальний- на м. Ковель та м. Луцьк (12 мкР/год). В порівнянні з 2023 роком, середньорічні та максимально разові значення гама-фону коливалися у межах 1-2 мкР/год, залишаючись значно нижче рівня природного фону.

Станом на 30 травня 2026 року у міжнародній системі моніторингу довкілля (наприклад, на екологічних платформах на кшталт SaveEcoBot) в Ковельській громаді зафіксовано радіаційний стан 105 нЗв/год. Цей показник для радіаційного стану громади означає безпечний природний рівень радіації (рисунок 2.17). Оцінка показника 105 нЗв/год: Абсолютна норма: Показник повністю вкладається у звичний природний фон Землі (0,1–0,2 мкЗв/год).

Безпечний рівень: Державна санітарна норма в Україні становить до 0,30 мкЗв/год (або 300 нЗв/год / 30 мкР/год). Показник 105 перебуває майже втричі

нижче за цей ліміт. Типове значення: Офіційні екологічні звіти та дані місцевої метеостанції підтверджують, що для Ковельської громади радіаційний фон стабільно залишається в межах норми.

Додатково для попереднього перегляду поточного радіаційного фону можуть використовуватися відкриті онлайн-сервіси моніторингу, зокрема карти SaveEcoBot. Такі дані мають довідковий характер і можуть використовуватися для оперативного ознайомлення з поточною ситуацією.

На фоні цієї загальної тенденції не виключена ймовірність деякого нетривалого підвищення радіоактивності приземної атмосфери у випадку небезпечних стихійних метеорологічних явищ або лісових пожеж на радіаційно-забруднених територіях. Суттєве збільшення радіоактивності приземного повітря можливе лише внаслідок техногенних аварій на радіаційно-небезпечних об'єктах як на території України, так і за її межами.

Ймовірний стан атмосферного повітря, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт Стратегії не буде затверджений, а заходи спрямовані на зниження викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря не будуть реалізовані, стан атмосферного повітря на території громади більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників.

Погіршення якості атмосферного повітря може призвести до зниження якості екологічних показників стану довкілля. Забруднення атмосферного повітря та накопичення в ньому шкідливих речовин може проявлятися в зростанні показників захворюваності й смертності від хвороб органів дихання та онкологічних захворювань, створюватиметься подальше існування ризиків шкідливого впливу на здоров'я населення, що мешкає (перебуває) в межах громади.

Стан дорожнього покриття в громаді є переважно незадовільним, що має безпосередній вплив на збільшення кількості шкідливих викидів від автомобілів. У зв'язку із збільшенням кількості автотранспорту та значним відсотком старих автомобілів можливо спрогнозувати збільшення викидів від пересувних джерел. Від транспорту потрапляють в природне середовище значні маси пилу, сажі, відпрацьованих газів, мастил, важких металів та інших речовин.

Без реалізації заходів, що спрямовані на покращення стану атмосферного повітря – рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все матиме тенденцію зростання, що може знизити рівень комфортного проживання населення.

Водні ресурси та їх використання

Волинська область багата на поверхневі води: ріки, озера, ставки. Гідрографічна сітка області представлена річками двох великих басейнів:

р.Прип'ять і р.Західний Буг. Ріки області переважно належать до басейну р.Прип'ять. Річка Прип'ять з притоками Турія, Стохід і Стир є найбільшою річкою області. Вздовж західної межі області протікає р.Західний Буг з притокою Лугою. Вони протікають територією області в основному з півдня на північ, мають повільну течію через незначне зниження рельєфу в північному напрямку. Більшість річок Волині через невеликі глибини є несуднохідними. Загальна кількість річок області становить 157 з протяжністю 3734,207 км.

Поверхневі води громади представлені річками, озерами та ставками. Частина річок бере початок на території громади, інші за її межами. Всі річки відносяться до рівнинного типу і характеризуються повільною течією (0,1-0,2 м/с). Водні ресурси складаються з трьох річок: - річка Турія (середня річка, загальна довжина 188 км., у межах міста 3,8 км. по правому березі, 6,8 км. по лівому березі); - річка Воронка (мала річка, загальна довжина 19 км., у межах міста 0,3 км.); - річка Чорна (мала річка, загальна довжина 12 км., у межах міста 5,6 км.). А також включають водосховище на річці Турія площею водного дзеркала при НПР 54,8 га., об'ємом 1,27 млн.м³. та ставок (Мощенське водосховище загальною площею при НПР 20 га., на території міста Ковель площею 2,0 га.). Водосховище на річці Турія побудоване для забезпечення водою заводу «Ковельсьільмаш», перебуває на балансі комунального підприємства «Добробут». Ставок (Мощенське водосховище) є технологічною водоймою і перебуває на балансі Ковельського МУВГ. Відповідно до п.2 ст.4 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» дана водойма не може бути об'єктом оренди та надаватись у користування на умовах оренди. Окрім того на території громади знаходиться осушувальні системи: - осушувальна система «Воронка» канал МК-1 р.Воронка довжиною 0,3 км. - осушувальна система «Польдер» канал 1-ГД р.Чорна довжиною 5,6 км. - осушувальна система «Бобрівка» канал К-1 довжиною 2,6 км, канал експлуатаційний довжиною 0,3 км.

Незадовільний стан поверхневих водних об'єктів формується в результаті антропогенного впливу суб'єктів господарювання.

Стоки системи централізованого водовідведення та рідкі побутові відходи знешкоджують шляхом відстоювання та біологічного очищення на каналізаційних очисних спорудах які знаходяться за адресою м. Ковель, вул. Грабовського. Відповідно до технологічного регламенту проводиться повна біологічна очистка каналізаційних стоків на пісковловлювачах, первинних відстійниках, аеротенках, біоставках. В технології підготовки до видалення осаду стічних вод використовується 15 мулових майданчиків. Осад мулових майданчиків використовується для підвищення родючості земель сільськогосподарських підприємств регіону

Водокористування та водовідведення. Централізоване постачання питної води та відведення стічних вод у Ковельській МТГ здійснює комунальне підприємство «Ковельводоканал» (назву змінено у 2023 році).

Джерелом централізованого водопостачання міста є підземні води верхньокрейдяного водоносного горизонту. Подача води у місто здійснюється від двох водозаборів (1-го) – Ковельського-Південного, збудованого у 1967-1980 роках та (2-го) – Північного збудованого у 1972 році. Система водовідведення міста складається із самопливних колекторів, каналізаційних насосних станцій (КНС), напірних трубопроводів та каналізаційних очисних споруд (КОС).

Станом на 01.01.2023 року протяжність мереж водопостачання 110,1 км., протяжність мереж водовідведення - 115,3 км.

На сьогоднішній день КП «Ковельводоканал» є сучасним комунальним підприємством яке постійно розвивається та робить все можливе для того, аби споживачі нашого міста завжди залишалися задоволеними та отримували якісні послуги з водопостачання та водовідведення. Кількість аварій у 2021 році – 257, а в 2022 році – 204. Загальні витрати і втрати питної води у 2022 році становлять – 1 159 659 м³.

Загальна частка втрат та технологічних витрат водопостачання за 2022 рік становить 38,15 %. Відсоток зношеності мережі водовідведення становить 63,57 %. Заміни чи відновлення потребують 73,265 км мереж водовідведення.

Вода від свердловин подається на станцію знезалізнення, де проходить очистку від заліза на 12 швидких фільтрах, після фільтрів вода знезаражується гіпохлоритом натрію, який виробляється на гідролізних установках з солі харчової та води.

Якість води у водопровідній мережі у різні пори року практично не змінюється у зв'язку з тим, що подається з підземних джерел.

Система водовідведення складається із самопливних колекторів, каналізаційних насосних станцій (далі КНС), напірних трубопроводів та каналізаційних очисних споруд (далі КОС). Системою централізованої каналізації охоплено понад 71 % загальної площі міста, що становить приблизно 3320 га, з якої 30 га становить загально-сплавна каналізація (центральна частина міста) та 3290 га – неповно-роздільна система каналізації. Каналізаційна система експлуатується з 1964 року. Термін експлуатації системи водовідведення: від 25 до 50 років – 29,25 км (26 %), менше 25 років – 85,25 км (74 %).

Стічні води самопливними колекторами надходять до 19-ти КНС. Схема каналізації розподілена на п'ять басейнів каналізування :

- з насосними станціями КНС-3, КНС-15, КНС-18, КНС-19;
- з насосною станцією КНС-5;

- з насосними станціями КНС-1, КНС-2, КНС-4, КНС-6, КНС-8, КНС-11, КНС-12, КНС-13, КНС-14, КНС-16, КНС-17;
- з насосною станцією КНС-9 і відомчими КНС- «Залізниця» та КНС- «Залізничної лікарні»;
- з насосними станціями КНС-10 і КНС-7 «Ковельмолоко».

Після очисних споруд очищені стоки скидаються у річку Турія. Загальна довжина каналізаційних мереж – 115,3 км. Із них самопливних трубопроводів – 94,5 км., напірних трубопроводів – 20,8 км.

Вулична каналізаційна мережа має 59,9 км в/квартирна та в/дворова мережі складають 25,4 км. Частка ветхих та аварійних мереж складає приблизно 63 %.

Загальна пропускна спроможність системи каналізації – 41,9 тис. м³/добу, а каналізаційних очисних споруд – 22,2 тис. м³/добу.

Системи централізованого водопостачання та водовідведення м. Ковель запроектовані та працюють ще з радянських часів, ступінь фізичного та морального зносу систем, а насамперед водопровідних та каналізаційних мереж наближається до критичного, що призводить до неефективних витрат природних і енергетичних ресурсів. Тому, Ковельська МТГ та КП «Ковельводоканал» розробили ряд заходів для зменшення кількості аварій, зниження відсотку втрат питної води та належної очистки каналізаційних стоків.

Ймовірний стан водних ресурсів, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт Стратегії не буде затверджений, а заходи спрямовані на зниження негативного впливу на стан водних ресурсів не будуть реалізовані, в майбутньому існує загроза погіршення якісного стану водних ресурсів через потрапляння забруднених стічних вод до водних об'єктів, подальший розвиток житлової та громадської забудови населених пунктів громади, як і виробничо-промислового сектору, спричинятиме техногенне навантаження на водні об'єкти, що розташовані на території громади.

Також у зв'язку із змінами клімату прогнозується поступове зменшення водності річок басейну через недостатню кількість опадів, які є основним джерелом наповнення річок регіону. Існує загроза руйнування екосистем поверхневих водних об'єктів внаслідок неефективної господарської діяльності, порушення режимів використання ПЗС річок та інших водних об'єктів. В залежності від діяльності та її обсягів від рослинництва можливе забруднення води через використання добрив, гною, посилення ерозійних процесів розораних земель. Дані впливи призводять до забруднення води сполуками фосфору й нітрогену та евтрофікації природних водойм, до змін у водних екосистемах; використання засобів захисту рослин (ЗЗР) може призвести до забруднення поверхневих та підземних вод та серйозно вплинути на водні екосистеми.

Управління відходами

Організація та порядок збирання та перевезення побутових відходів в населених пунктах Ковельської МТГ здійснюються відповідно до встановлених державних правил і норм і проводиться за єдиною планово-регулярною системою.

Збирання побутових відходів здійснюється в контейнери розташовані на контейнерних майданчиках в зонах багатоповерхової забудови та в пакети в зонах садибної забудови.

Роздільне збирання побутових відходів впроваджено в 6-ти населених пунктах громади: м. Ковель, с. Білин, с. Городилець, с. Зелена, с. Ружин та с. Тойкут.

Контейнерів для збирання великогабаритних та ремонтних відходів немає.

Збирання небезпечних відходів в складі побутових (батареєнок, акумуляторів) від мешканців проводиться в м. Ковель з використанням 3-х спеціалізованих контейнерів розміщених в багатолюдних місцях міста та із застосуванням 22-х спеціальних пластикових контейнерів для збирання використаних батарейок розміщених в комунальних навчальних закладах громади. Небезпечні побутові відходи від організацій передаються на оброблення спеціалізованим підприємствам за відповідними договорами.

Система збору та вивезення побутових відходів потребує удосконалення в частині повного охоплення утворювачів відходів та системи збирання великогабаритних, ремонтних та небезпечних відходів, повного впровадження роздільного збирання відходів.

Сортування відходів здійснюється частково лише на етапі збирання.

Перероблення побутових відходів на території Ковельської МТГ не здійснюється.

Захоронення побутових відходів здійснюється на «Полігоні твердих побутових відходів в урочищі Люблинець Ковельського району» (реєстраційний номер 230 від 29.07.2011 р.). Захоронення на сільських сміттєзвалищах «Сільське сміттєзвалище с. Білин» (реєстраційний номер 92 від 07.04.2008 р.), «Сільське сміттєзвалище с. Колодниця» (реєстраційний номер 91 від 07.04.2008 р.) та «Сільське сміттєзвалище с. Тойкут» (реєстраційний номер 66 від 12.02.2007 р.). не здійснюється.

Медичні небезпечні відходи, що утворюються в медичних закладах Ковельської МТГ, передаються на оброблення на спеціалізовані підприємства, з якими утворювачі відходів щорічно укладають відповідні договори за результатами тендерних закупівель послуг.

Підприємства, що здійснюють експлуатацію, ремонт та обслуговування транспортних засобів і в яких утворюються дані відходи (моторні масла, акумулятори, шини, тощо), заключають договори на оброблення відходів транспортних засобів з організаціями, які здійснюють таку діяльність. Такі відходи відносяться до промислових.

Промислові відходи III-IV класів небезпеки видаляються на діючий полігон.

Ймовірний стан операцій з управління відходами, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо проєкт ДДП не буде затверджений, а заходи не будуть реалізовані, стан операцій з управління відходами на території ТГ більш ймовірно залишатиметься на рівні сучасних показників, а у довгостроковій перспективі погіршуватиметься.

В разі не виконання заходів, передбачених Стратегією, фактор операцій з управління відходами матиме найбільше значення серед ризиків шкідливого впливу на довкілля на території громади.

Зважаючи на загальноукраїнську динаміку, передбачається можливе збільшення в обсягах побутових відходів, що генеруються населенням громади, та в той же час, у зв'язку із технологічним розвитком можлива зміна структури відходів, зі збільшенням частки токсичних відходів будівництва та електронних компонентів, що містять токсичні речовини

Залишатиметься на низькому рівні надання послуг у сфері управління відходами та розвиток відповідної інфраструктури на території громади, можливе збільшення кількості стихійних сміттєзвалищ і полігонів для їх захоронення, можливе накопичення промислових відходів та як слідство погіршення санітарного стану населених пунктів громади. Крім того, залишиться без змін інституційна складова регіональної системи управління відходами, а отже продовжуватиметься розрізненість і неузгодженість у намаганнях і діях влади, бізнесу та громадськості.

Розвиток системи управління побутовими та промисловими відходами є одним із першочергових завдань органів влади у сфері охорони навколишнього природного середовища. В цій сфері також розроблені програми державного і регіонального рівня; очікується, що їх реалізація забезпечить досягнення екологічних стандартів в сфері операції з управління відходами і на місцевому рівні.

Стан біорізноманіття. Зелені та лісові насадження. Рослинний та тваринний світ. Природохоронні території та об'єкти.

Згідно з сучасним геоботанічним районуванням, територія області входить до складу двох округів: Західнополіського соснових, дубовососнових, евтрофних боліт та Волинського дубово-грабових та дубових лісів Поліської підпровінції Східноєвропейської провінції хвойно-широколистяних та широколистяних лісів Європейської широколистянолісової області. Рослинність Волинського Полісся, як і Українського в цілому, відносно молода і сформувалася в післяльодовиковий період із різних ботанікогеографічних центрів.

За особливостями рослинного покриву – це рівнина, фрагментарно вкрита сосновими, березовими, ялиновими, чорновільховими та мішаними лісами, обширними заболоченими рівнинами та міжрічковими луками.

Лісові формації Волинського Полісся – це переважно бори, субори, сугруди, груди. Соснові ліси – одні з найпоширеніших. Вони поділяються за умовами зволоження, трофності, флористичного складу на лишайникові, зелено мохові, рунякові, сфагнові.

Багата та різноманітна прибережно-водна і водна флора. До складу прибережно-водних формацій належать очерет, рогіз вузьколистий, вербозілля звичайне, лепешняк великий, верба попеляста. Значною є роль у прибережних ценозах м'яти водяної, чистецю болотяного, незабудки болотяної, щавлю прибережного. Із водних ценозів найбільшу площу займають угруповання водяного різак алоєподібного, рдесників вузлуватого та блискучого. У невеликих затоках та на спокійних місцях поблизу берегів трапляються ценози трьох видів лататтевих – латаття білого, латаття сніжно-білого та глечиків жовтих. На болотах росте багато рідкісних видів рослин, занесених до Червоної книги України: альдрованда пухирчаста, баранець звичайний, гніздівка звичайна, росянки англійська та середня, шейхцерія болотяна, різні види зозульок: м'ясочервона, плямиста, травнева, Фукса, жировик Льозеля, любка дволиста, ситник бульбастий, осоки Давелла і затінкова та інші.

У складі флори Волині значне місце посідають види рослин, які підлягають охороні на міжнародному рівні, а саме Європейським Червоним списком та Додатком I Бернської конвенції. Деякі рослинні угруповання занесені у Зелену книгу України: лісові – групи асоціацій лісів зелено мохових і чорницевих, дубових лісів із *Quercus robur*, дубово-соснових лісів ліщиново-трясучкоподібноосокових та крушиново-трясучкоподібноосокових; болотні – ценози формації осоки Давелла; водні – угруповання альдрованди пухирчастої, латаття сніжнобілого.

Ландшафтне різноманіття, комплекс лісових та болотних екосистем, щільне розміщення озер, сприятливі кліматичні умови зумовлюють своєрідність та багатство біологічного різноманіття області. Аборигенними є 90 % хребетних тварин, решта – інтродуковані. Фонові види ссавців області – це їжак білочеревий, вівірка звичайна, куниця лісова, лисиця руда, заєць-русак, дикий кабан, сарна європейська, лось та ін.

Інтродуковані види: сиг чудський, товстолики амурський та строкатий, амур білий, собака єнотоподібний, норка американська, ондатра, олень плямистий. Зафіксовано й низку видів-вселенців. Багато поліських видів хребетних тварин перебувають у охоронних списках через свою низьку чисельність і можливість зникнення: мінога українська, карась золотистий, ропуха очеретяна, лелека чорний, тетерук, глушець, білозубка біло черева, нічниця війчаста, широко вух, вухань звичайний, кажан північний, мишівка лісова, горностай, рись звичайна; Європейському Червоному списку тварин, які перебувають під загрозою зникнення у світовому масштабі: орлан білохвіст, очеретянка прудка, рись звичайна; у Червоному списку Міжнародного союзу охорони природи: короп, черепаха болотяна, ящірка живородна, гуска

білолоба мала, скопа, деркач; охороняються Конвенцією про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі або Бернська конвенція: лелека чорний, синиця біла, нічниця ставкова, вечірниця мала; Конвенцією про міжнародну торгівлю видами, які перебувають під загрозою зникнення або Вашингтонською конвенцією: шуліка рудий, зміїд, сапсан, рись звичайна.

Фауністичний комплекс лісів найбагатший за своїм видовим складом. У них трапляються усі види земноводних, плазунів, переважна більшість птахів і ссавців. Типовими в соснових лісах є ящірки живородна та прудка, ропуха звичайна. У таких лісах гніздяться дрімлюги, щеврики лісові, жайворонки лісові, дятли строкаті, сойки звичайні, тетеруки. Із ссавців трапляються борозубки звичайні, лисиця руда, свиня дика тощо. Зооценози мішаних лісів значно багатші за видовим складом через ширшу кормову базу, чергування у плодоношенні хвойних і широколистяних порід, ярусність насаджень, значну кількість місць, зручних для переховування та обладнання нір. Поширеними видами напівводяних ссавців є видра річкова, бобер європейський. У міжнародні та українські охоронні списки занесені минь річковий, зуйок великий. Типово болотяні види птахів – журавель сірий, лунь очеретяний, вівсянка очеретяна. Уздовж боліт полюють деякі види кажанів. Незважаючи на відносно бідний порівняно з іншими фауністичними комплексами видовий склад, тут зареєстровано 25 рідкісних видів хребетних тварин, що занесені до Червоної книги України, Європейського червоного списку, Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи.

Хребетні тварини, які формують біоценози, часто відзначаються значною мобільністю й можуть тимчасово перебувати і в інших фауністичних комплексах, здійснювати сезонні, добові переміщення. Частині видів притаманна пластичність – вони перебувають у межах кількох фауністичних комплексів. Збереження видового різноманіття флори і фауни – одне із головних завдань природоохоронної справи, бо стійкість геосистем підтримується за умови формування складної просторової структури та насичення природних комплексів компонентами з високою біотичною продуктивністю, що сприяють підтриманню кількісних і якісних параметрів інших компонентів.

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Ковельське надлісництво є структурним підрозділом філії «Поліський лісовий офіс» ДП «Ліси України». До складу Надлісництва входять виробничі та інші підрозділи, що забезпечують його діяльність відповідно до мети та предмету діяльності Філії, що діють на підставі положень, затверджених директором Філії та внутрішніх документів підприємства. Загальна площа надлісництва становить 65728,9 га. Площа, вкрита лісовою рослинністю становить 59339,4 га. Переважна

частина лісів надлісництва представлена лісовими насадженнями, які сформовані такими основними лісотвірними деревними породами: дубом звичайним на загальній площі 5103,2 га із середнім запасом 245 м3/га, сосною звичайною на загальній площі 36968 га із середнім запасом 295 м3/га, вільхою чорною на загальній площі 9375,6 га із середнім запасом 175 м3/га, березою повислою на загальній площі 7180,1 га із середнім запасом 175 м3/га, інші деревні породи на загальній площі 712,5 га.

Ліси в яких здійснюється лісогосподарська діяльність Ковельського надлісництва мають відповідний поділ на категорії. Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – 9277,1 га; рекреаційно-оздоровчі ліси – 6454,6 га; захисні ліси – 8480,1 га; експлуатаційні ліси – 41520,2861 га. Ліси загальною площею 9277,1 га, які 11 виконують переважно природоохоронні та захисні функції, виключені з розрахунку головного користування.

Загальна площа об'єктів природнозаповідного фонду на території надлісництва становить 9289,3 га (заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи). На території надлісництва також виділені території «Смарагдової мережі» загальною площею 3161,0 га

Природно-заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища.

На території Ковельської МТГ розташовані 5-ть об'єктів природо-заповідного фонду загальною площею 892,1 га, а саме:

1. Ландшафтний заказник «Прирічний». Об'єкт місцевого значення розташований на території Ковельського району Волинської області між селами Гішин, Білин і Бахів. Перебуває у віданні ДП «Ковельське ЛГ» (Білинське лісництво, кв. 40-42, 67-69). Площа 676 га. Створено рішенням Волинської обласної ради від 17.03.94 № 17/19, реорганізовано рішенням облради від 30.05.2000 №12/3.
2. Ландшафтний заказник «Скулинський». Об'єкт місцевого значення розташований на території Ковельського району Волинської області, на південний захід від села Скулин. Перебуває у віданні ДП «Ковельське ЛГ» (Білинське лісництво, кв. 63, 66). Площа 150 га. Створено рішенням Волинської обласної ради від 03.03.1993 № 18.
3. Ботанічний заказник «Лісова дача». Об'єкт місцевого значення розташований на території Ковельського району Волинської області, між селами Білин і Скулин. Перебуває у віданні ДП «Ковельське ЛГ» (Білинське лісництво, кв. 65, вид. 17, 19, 32, 35). Площа 21,2 га. Створено рішенням Волинської обласної ради від 03.03.93 № 18-р.

4. Ботанічний заказник «Любче». Об'єкт місцевого значення розташований на території Ковельського району Волинської області, на захід від села Любче. Перебуває у віданні Ковельської міської ради (раніше Тойкутської сільської ради). Площа 43,7 га. Створено рішенням Волинської обласної ради від 30.05.2000 № 12/3.

5. Ботанічна пам'ятка природи «Волога судіброва». Об'єкт місцевого значення розташований на території Ковельського району Волинської області, на північ від села Білин. Перебуває у віданні ДП «Ковельське ЛГ» (Білинське лісництво, кв. 51, вид. 16). Площа 1,2 га. Статус присвоєно згідно розпорядження обласної ради від 03.03.1993 року № 18.

Угодою про асоціацію між Україною та ЄС визначено ряд зобов'язань в сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема і тих, що мають відношення до природоохоронних територій. Так на виконання Угоди про асоціацію розроблена Смарагдова мережа, яка має переважно ті самі основи формування, що й НАТУРА 2000, але діє за межами Європейського Союзу, розвиваючи загальноєвропейський підхід щодо охорони типів природних оселищ.

Об'єкти в межах Смарагдової мережі разом із територіями НАТУРА 2000 становлять ядро Загальноєвропейської екологічної мережі (PanEuropean Ecological Network (PEEN)), яка також підтримується Бернською конвенцією. Держави – члени Європейського Союзу виконують вимоги Бернської конвенції шляхом розвитку мережі НАТУРА 2000, а території особливої охорони НАТУРА 2000 відповідають територіям особливого природоохоронного значення Смарагдової мережі.

Рішенням Волинської обласної ради від 12.04.2017 № 13/37 «Про затвердження Регіональної схеми екологічної мережі у Волинській області» затверджена регіональна схема (інформація доступна за посиланням <http://volynrada.gov.ua/session/13/37-0>), яка враховується при здійсненні будь якої діяльності на території області.

Ймовірний стан біорізноманіття, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

Якщо Стратегію не буде затверджено, біорізноманіття на території громади, скоріш за все залишиться на сталому рівні. Враховуючи зміни законодавства, пов'язані із адміністративною реформою та переходом до громад повноважень із управління земельними ресурсами, є доцільним вказати ризики для територій, що збереглися в природному або близькому до такого стані, наприклад водоохоронних зон, пов'язані із передачею таких територій у приватну власність.

Зростання ризиків для біорізноманіття також обумовлює відсутність в громаді розробленої програми створення об'єктів ПЗФ та схеми локальної екомережі.

Також, існують тенденції деградації екосистем внаслідок дуже високого відсотку антропогенної перетвореності території, а враховуючи сільськогосподарське спрямування регіону - негативні впливи на території, важливі для збереження біорізноманіття будуть тривати. Можлива загроза для біорізноманіття через несталі практики сільськогосподарського виробництва пов'язані зі значним зменшенням видового різноманіття, що зумовлено перетворенням природних середовищ на території для виробництва продуктів харчування, а також забрудненням довкілля. Оранка земель і монокультурне вирощування можуть сприяти втраті середовища існування тварин і рослин, фрагментації ландшафтів.

Загальна площа озеленення у громаді становить: 938,0 га, з них:- зелені насадження загального користування — 152,0 га; - ліси- 196,0 га;- дачні та садівничі товариства - 590 га.

Земельні ресурси та ґрунти.

Фізико-географічне розміщення Волинської області доволі вигідне. Область належить до регіонів із відносно збереженими природнотериторіальними комплексами (геосистемами). Найбільш перетворені ландшафти південної лісостепової частини Волинської області.

Земельні ресурси та ґрунти Ковельської міської територіальної громади є базовим ресурсом для просторового розвитку, сільського господарства, розміщення інфраструктури, житлової та громадської забудови, виробничих об'єктів, рекреації та природоохоронних територій. Загальна площа - 4731 га, з них: - забудовані землі — 1834,7974 га (38,8%); - сільськогосподарські землі — 1709,0145 га (36,1%); - ліси та інші лісовкриті площі — 515,3425 га (10,9%); - відкриті заболочені землі — 492,2556 га (10,4%); - інші (відкриті землі без рослинного покриву або з незначним рослинним покривом та води) — 179,59 га (3,8%). На території громади переважають дерново- підзолисті глеюваті зв'язнопіщані; - дерново-підзолисті глейові зв'язнопіщані ґрунти у поєднанні з лучно-болотними ґрунтами (30-50%); - лучно-болотні, мулуваті-болотні і торфувато-болотні неосушені ґрунти.

Аналізуючи сільськогосподарське використання земель, важливо оцінювати частки й розміщення основних складових частин сільськогосподарських угідь, таких, як рілля, багаторічні насадження, сіножаті та пасовища. Їх площі у межах громади розподілені нерівномірно.

В м. Ковель (на території колишнього санаторію «Турія») знаходиться родовище питних та мінеральних вод. пробурена пошукова свердловина глибиною 1400 м., підземні води якої характеризуються як розсоли з мінералізацією 123 г/дм³ з вмістом броду 618 мг/дм³ (вода рекомендована для лікувальних цілей для зовнішнього застосування (ванни)).

1. Родовище - Ковельське (води питні і технічні). Дозвіл №5947 від 28.05.2014 року, дійсний до 28.05.2014 року. Надано в користування ПАТ "Ковельмолоко";

2. 1.Родовище - Ковельське (води питні та технічні). Дозвіл №5898 від 16.01.2014 року, дійсний до 16.01.2034 року. Надано в користування Підприємству "Ковельводоканал";

Проведені пошукові роботи в районі вул. Варшавська на можливість виявлення родовища пластичних глин (геологорозвідка не проводилась)

Місць незаконного видобутку корисних копалин на території міста не виявлено

Ймовірний стан земельних ресурсів та ґрунту, якщо проєкт ДДП не буде затверджено.

У випадку, якщо Стратегію не буде затверджено, а заходи з охорони навколишнього природного середовища не будуть реалізовані, є ризик погіршення якісного стану ґрунтів на території Ковельської МТГ.

Без впровадження основних заходів Стратегії, без:

- сприяння виконанню робіт з консервації деградованих, малопродуктивних, рекультивації порушених земель;
- здійснення робіт з благоустрою, розчистки та поліпшення санітарного, екологічного стану поверхневих водних об'єктів;
- встановлення прибережних захисних смуг навколо поверхневих водних об'єктів;
- реконструкції сміттєзвалищ, що знаходяться на території громади,
- то стан земельних ресурсів та ґрунту буде погіршуватись. Відповідно, у Стратегії необхідно передбачити заходи з покращення ситуації.

Безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я.

В населених пунктах Ковельської МТГ показники загальної захворюваності населення за період 2018-2022 років є практично незмінними по усіх показниках (табл. 2.2 та діаграма 2.10).

Таблиця 2.2

Загальна захворюваність населення Ковельської МТГ за 2018-2022 роки

Назва показника/роки	2018	2019	2020	2021	2022	сер 2018-2022
Усі хвороби	65524	65925	66796	67553	67366	66633
Новоутворення	3637	3703	3682	3720	3697	3688
Хвороби крові та кровотворних органів	659	667	631	682	637	655
Хвороби ендокринної системи	3540	3621	3590	3608	3612	3594
Хвороби системи кровообігу	9567	9638	9588	9621	9562	9595
Хвороби органів дихання	12269	12371	13182	13893	13850	13113
Інші хвороби	35854	35925	36123	36029	36008	35988

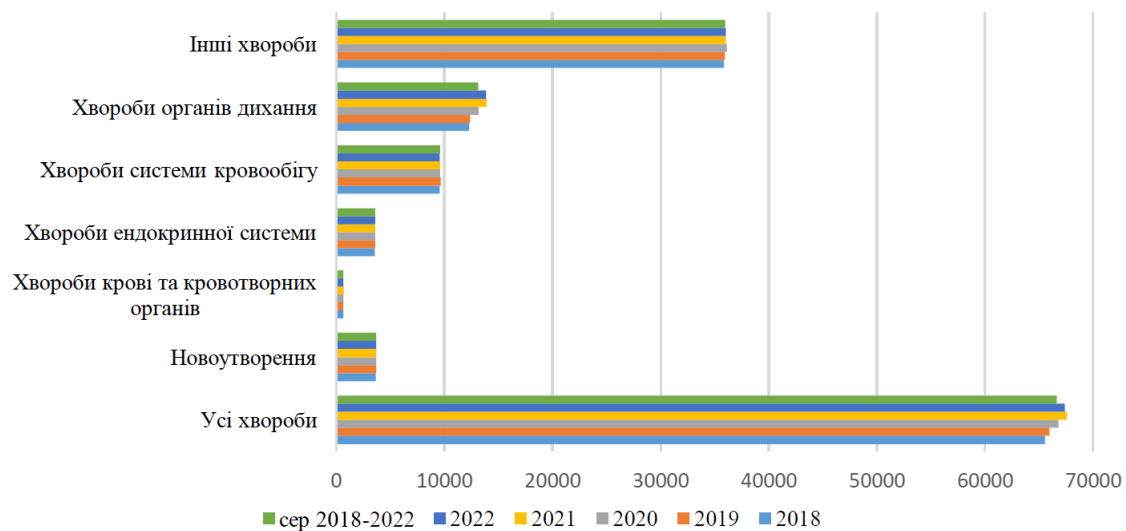

Рис. 2.10. Загальна захворюваність населення по Ковельській МТГ за 2018-2022рр, осіб

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Повномасштабна російська збройна агресія та воєнні дії на території України призвели до значних наслідків у різних галузях, включаючи економіку, політику, безпеку та гуманітарну сферу. Головна мета виконавчих органів сільської ради – забезпечення відновлення сталого розвитку громади, підвищення комфортності проживання громадян за рахунок відбудови, відновлення та розвитку інженерно транспортної інфраструктури, вирішення соціальних і гуманітарних питань, забезпечення гідних умов життя та підвищення добробуту населення на підставі позитивних структурних зрушень в економіці, забезпечення розвитку та підвищення її конкурентоспроможності із закладанням інноваційно інвестиційної бази.

Стратегія визначає пріоритетні напрями соціального і економічного розвитку, враховує екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку громади та підвищення якості життя населення.

Проблеми та нагальні питання, які наявні на сьогоднішній день для Ковельської міської територіальної громади та потребують вирішення для успішного соціально-економічного розвитку громади:

- негативна демографічна ситуація;
- високий рівень відтоку трудових ресурсів;
- недостатній механізм стимулювання до інвестування суб'єктів господарювання та потенційних інвесторів;
- недостатня спроможність бюджету громади для її економічного та соціального розвитку;
- недостатній рівень купівельної спроможності населення;
- зростання вартості енергоресурсів та нестабільність національної валюти.

Вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів, може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Реалізація заходів Стратегії при існуючому стані дозволяє покращити соціально-економічні умови життя і діяльності регіону.

За інформацією Міністерства охорони здоров'я, найбільш несприятливому впливу шкідливих факторів підлягає населення, яке мешкає в межах санітарно-захисних смуг промислових підприємств, що є порушенням вимог «Державних санітарних правил планування та забудови населених місць»: у міських поселеннях 3,4 % проб атмосферного повітря містять забруднюючі речовини у

концентраціях, що перевищують гранично допустимі, у сільських поселеннях – 1,3%.

Значний негативний вплив на стан ґрунтових вод чинить забруднення нафтопродуктами. Забруднення між пластових підземних вод носить локальний характер, залежить від техногенного навантаження на геологічне середовище та захищеності підземних вод. Ділянки забруднення між пластових підземних вод знаходяться, переважно, у зоні впливу поверхневого комплексу видалення дренажних вод, невідповідних складів зберігання промислових відходів, мінеральних добрив, отрутохімікатів та непридатних хімічних засобів захисту рослин, тваринницьких комплексів, сільгоспвиробників та інших локальних об'єктів, що впливають на стан підземних вод.

З огляду на це, заходи Стратегії, які реалізуються у сфері АПК та орієнтовані на її прискорений інноваційний розвиток, мають розглядатися як зони підвищеної уваги.

Концепція об'єктів захоронення відходів у місцях локалізації виробництва та населення, превалююче забруднення довкілля основними суб'єктами ЖКГ, значний вплив транспортної інфраструктури на комфортність умов проживання населення зумовлюють розглядати всі заходи Стратегії, спрямовані на модернізацію соціальної та виробничої інфраструктури регіону, як зони підвищеної уваги.

Оскільки в Стратегії передбачені заходи, спрямовані на забезпечення комфортних та безпечних умов для життя населення регіону, то її реалізація з високою ймовірністю має зменшити негативний вплив на довкілля і здоров'я населення, від чого можна очікувати позитивні результати на всій її території.

Концентрація об'єктів захоронення відходів у місцях локалізації виробництва та населення, створює дисбаланс у антропогенному навантаженні на території регіону. До Стратегії включені заходи щодо підвищення ефективності управління відходами, реалізація яких дозволить позбутись асиметричності та екологічного тиску на основні місця їх зберігання і накопичення.

Заходи Стратегії, орієнтовані на формування екологічної культури та свідомості населення, дозволять підтримувати і поліпшити стан довкілля та умов життєдіяльності населення регіону.

На основі оцінок, можна зробити такі висновки **щодо ймовірних наслідків** для довкілля від реалізації Стратегії:

1. Ймовірний вплив на атмосферне повітря. Можливий частковий негативний вплив, а саме: збільшення кількості одиниць транспорту внаслідок розвитку транспортної інфраструктури, а також проведення ремонтних робіт автомобільних доріг призведе до збільшення кількості викидів у атмосферу від пересувних джерел, це ймовірно може призвести до погіршення якості повітря; можливі позитивні наслідки - поліпшення якості атмосферного повітря: зменшення рівня забруднення атмосферного повітря; впровадження у

виробництво нових сучасних технологій та технічне переоснащення виробництва; обґрунтоване скорочення споживання традиційних видів паливно-енергетичних ресурсів, у першу чергу імпортованого природного газу.

При будівництві та експлуатації об'єктів згідно Стратегії, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря будуть здійснюватися від стаціонарних джерел (розрахункові та фактично заміряні приземні концентрації яких не повинні перевищувати значення гранично допустимих концентрацій (ГДК)) та пересувних джерел забруднення, а саме викиди автомобільного транспорту. При дотриманні норм природоохоронного законодавства, рекомендацій, технологічних режимів проектувана діяльність буде чинити мінімальний вплив на повітряний басейн.

2. Ймовірний вплив на водні ресурси. Позитивні наслідки: покращення стану водних ресурсів області: зменшення обсягів скидів у водойми області шляхом реконструкції та будівництва очисних споруд; реалізація проектів по відновленню і підтриманню сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок.

В період будівництва об'єктів та їх експлуатації, які можуть бути створені в рамках реалізації Стратегії, буде забезпечено виконання заходів для унеможливлення шкідливого впливу на водне середовище.

3. Ймовірний вплив на клімат. Змін мікроклімату в результаті реалізації заходів Стратегії не очікується, оскільки в результаті експлуатації об'єктів відсутні значні виділення теплоти, інертних газів, вологи. Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів реалізації заходів Стратегії на навколишнє середовище, відсутні. Відповідно до рекомендацій Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 31.10.2024 року №1382 «Методичні рекомендації щодо врахування кліматичного компонента в документах державного планування та під час здійснення стратегічної екологічної оцінки» враховано специфіку розгляду питань впливу на клімат, яка відрізняється від впливу на інші компоненти довкілля. Негативні наслідки, що можуть збільшувати вплив на клімат, а саме – збільшують викиди та зменшують поглинання ПГ: збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат внаслідок: збільшення площі виробничої забудови; збільшення енерго-, ресурсо- та водокористування; збільшення використання транспорту. Одноразові викиди ПГ під час проведення ДДП: проведення підготовчих та будівельних робіт за рахунок викидів вихлопних газів техніки, земельні роботи.

4. Ймовірний вплив на управління відходами - позитивні наслідки: планується перехід здебільшого на контейнерний спосіб збирання відсортованих відходів.

В цілому передбачається забезпечення екологічної безпеки у сфері операцій з управління відходами, в тому числі забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, видалення, знешкодження і захоронення відходів.

5. Ймовірний вплив на земельні ресурси - внаслідок реалізації Стратегії не передбачається змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози; позитивні наслідки: внесення відомостей до Державного земельного кадастру про земельні ділянки державної та комунальної власності підприємств, установ та організацій, які мають в користуванні земельні ділянки, але відомості про які не внесені до Державного земельного кадастру; забезпечення ефективності використання земельних ресурсів; підвищення цінності земельних ресурсів, зменшення зсувів земель.

Постійного впливу на елементи ґрунтового середовища в умовах проектування та будівництва не передбачається. Але частково можливий варіант порушення (руйнування) ґрунтів під час будівництва (трансформація шарів землі), руху транспортних засобів, вібрацій від процесів виробництва, які можуть підсилюватись під впливом природних чинників – вітру, дощових потоків, а тому слід здійснити рекультиваційні заходи зі збереження родючого шару та відновлення порушених ділянок шляхом заходів фітомеліорації зеленими насадженнями та стійкими газонними сумішами.

6. Ймовірний вплив на геологічне середовище. Здійснення діяльності не виключатиме значні впливи на основні елементи геологічної структурно-тектонічної будови та не викликатиме змін існуючих ендегенних і екзогенних явищ природного й техногенного походження (зсувів, селів, сейсмічного стану та інш.), а окремі заходи приведуть до покращення ситуації з зсувами.

7. Ймовірний вплив на ландшафти. Реалізація Стратегії сприятиме збереженню природного ландшафтного різноманіття. Упорядкування стихійних звалищ і мінімізація забруднення сприятиме покращенню естетичної якості території та забезпечить умови для відновлення природних екосистем, що позитивно впливатиме на сталий розвиток громади.

8. Ймовірний вплив на біорізноманіття, природоохоронні території та об'єкти історико-культурної спадщини.

Значних змін в системі дослідженої території в результаті реалізації заходів Стратегії не прогнозується. Незначним, короткопливним об'єктом впливу на тваринний світ під час будівництва служитиме робота будівельної техніки та інвентарю. З огляду на характери запланованих робіт, значного впливу на місцеву фауну та флору не очікується. Важливою пропозицією щодо поліпшення навколишнього середовища є формування газонної мережі, озеленення вільних від забудови територій багаторічними деревами, у тому числі декоративними формами, антропотолерантними видами та догляд за ними. Стратегією не передбачається реалізація заходів, що можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду та екомережу області. Об'єкти всесвітньої спадщини, їх території та буферні зони, об'єкти культурної спадщини, їх території та зони охорони пам'яток культурної

спадщини, об'єкти археологічної спадщини, історико-культурні заповідники – на території громади відсутні.

9. Ймовірний вплив на здоров'я населення та інфраструктура - наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації; поліпшення сфери охорони здоров'я, освіти, фізичної культури; поточний ремонт вулиць та тротуарів, ремонт мереж водопроводу та зливової каналізації; негативний вплив на стан здоров'я чи захворюваність населення не очікується.

Ймовірний вплив на здоров'я населення Серед ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту та під час експлуатації проєктованих об'єктів. При реалізації проєктних рішень не очікуватиметься негативного впливу на здоров'я населення. Здійснення викидів забруднюючих речовин за умов дотримання гранично допустимих концентрацій не створюватиме факторів негативного впливу на здоров'я місцевого населення. Утворені відходи організовано збиратимуться та направляються відповідно до призначення на видалення/ складування/ переробку/ знешкодження згідно чинних нормативних вимог. Рівні шуму, вібрації не повинні перевищувати гранично допустимі концентрації та норми допустимого впливу.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДДП, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

Прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів з реалізації Стратегії досить складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства, так і транспорту.

Заходи Стратегії мають забезпечити поступове виконання природоохоронних заходів і як наслідок, подолання ключових екологічних проблем регіону, серед яких нижчеперелічені:

1) забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових підприємств та пересувних джерел.

Один із факторів впливу на забруднення атмосферного повітря є забруднення пересувними джерелами, в першу чергу автотранспортом. Для вирішення даної проблеми Стратегії передбачено контроль за викидами CO₂ в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел забруднення.

На основі аналізу стану компонентів навколишнього середовища, визначені основні екологічні проблеми території Ковельської МТГ:

- забруднення ґрунтів відходами які розміщені на необлаштованих сільських сміттєзвалищах,
- захоронення побутових відходів без попереднього оброблення (сортування та перероблення).

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості і загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT - аналізу екологічної ситуації у громаді наведено в таблиці 4.2.

Таблиця 4.1

SWOT-аналіз екологічної ситуації в Ковельській МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
1. Прогресивна, дієва та цілеспрямована місцева влада; 2. Інформування громади про роботу та прийняття рішення влади через наявні інформаційні ресурси; 3. Наявність землі, що придатна для обробітку та вирощування екологічних с/г культур; 4. Розвинена транспортна мережа; 5. Наявність об'єктів нерухомості, доступних для інвестування; 6. Наявність розгалуженої мережі електропостачання, газопостачання; 7. Наявність природних об'єктів, парків, водних ресурсів; 8. Наявність туристичних об'єктів;	1. Недостатність власних фінансових ресурсів для забезпечення системного соціально-економічного розвитку громади; 2. Відтік молоді, висококваліфікованої робочої сили за кордон; 3. Недостатня та застаріла матеріально-технічна база комунальних підприємств; 4. Недостатня забезпеченість інженерними мережами; 5. Забрудненість навколишнього середовища побутовими відходами;
Можливості	Загрози
1. Впровадження нових технологій та енергозберігаючих заходів 2. Розвиток відновлювальної та альтернативної енергетики 3. Спрямовання публічних інвестицій у модернізацію та розвиток ефективної освітньої мережі, мережі охорони здоров'я, туристичної та спортивної інфраструктури, зон відпочинку та розваг. Розвиток зеленого туризму 4. Популяризація та поширення практики технологій сортування, та утилізації відходів. 5. Стійкий попит та тенденція розвитку вирощування екологічної с/г продукції; 6. Стійкий попит на логістичні послуги;	1. Підняття тарифів та ріст цін на паливе, енергетику. Суттєве зростання цін на енергетичних ринках 2. Забрудненість довкілля через низький рівень екологічної культури мешканців. 3. Звуження ринку праці через подальшу міграцію людей працездатного населення 4. Зміна клімату, що особливо може вплинути на розвиток сільськогосподарського сектора громади.

Під час реалізації заходів та проєктів Стратегії необхідно врахувати наявні проблеми території, на якій заплановано впровадження діяльності та запропонувати найбільш екологічно вигідну територіально-планувальну організацію з урахуванням всіх планувальних обмежень (згідно із Державними будівельними нормами України планування та забудова територій ДБН Б.2.2-12-2019 «Планування та забудова територій» та Державними санітарними правилами планування та забудови населених пунктів ДСП 173-96 та інше).

Планувальні обмеження на території, яка запланована для впровадження діяльності визначають загальні вимоги до режиму використання земельних ділянок, по яких проходять інженерні та транспортні комунікації, вимоги до експлуатації та проєктування інженерних мереж, а також режим використання земельних ділянок, що потрапляють в санітарно-захисні та охоронні зони.

Обмеження за вимогами охорони здоров'я та захисту життя – визначається санітарно-гігієнічними нормами.

Обмеження за природоохоронними вимогами – визначається на підставі Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про природно заповідний фонд» та іншими нормативно-правовими документами у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Обмеження за інженерно-геологічними умовами – визначається за даними інженерно-геологічних пошукових робіт.

Умови і обмеження забудови земельних ділянок враховуються при розробленні землепорядної документації відповідної земельної ділянки.

Характерні екологічні проблеми громади в розрізі компонентів довкілля (атмосферного повітря та клімату, водних ресурсів, земельних ресурсів та ґрунтів, надр, біорізноманіття та територій з природоохоронним статусом, рекреаційних зон та культурної спадщини, системи управління відходами), а також здоров'я населення та інфраструктури.

Забруднення атмосферного повітря та зміна клімату. Негативний вплив на зміну клімату чинять викиди парникових газів в атмосферу. Збільшуючи викиди парникових газів в атмосферу, люди порушують баланс, що склався впродовж століть. В результаті діяльності людини концентрація парникових газів збільшується, через що посилюється парниковий ефект, а це вже неприродний та потенційно небезпечний процес. До парникових газів відносяться діоксид вуглецю (CO₂), метан (CH₄), закис азоту (N₂O), гідрофторвуглеці (HFCs), перфторвуглеці (PFCs), гексафторид сірки (SF₆).

Основні джерела антропогенних викидів парникових газів наступні: – вуглекислий газ – виділяється у великих кількостях при спалюванні палива; – метан – виділяється в процесі розкладу гною та побутових відходів. Відтак можна припустити, що основною загрозою негативного впливу на стан атмосферного повітря на території громади може бути нераціонально спланована діяльність сільськогосподарських підприємств, зважаючи на те, що у громаді провадять діяльність підприємства сільськогосподарського напрямку. Також потенційний негативний вплив на атмосферу може чинити спалювання сухої трави та сухостою в господарствах населення. Основним джерелом забруднення атмосферного повітря в громаді також є викиди вихлопних газів автотранспорту. Водночас джерелом появи шкідливих короткострокових тимчасових викидів в атмосферне повітря можуть стати будівельні та ремонтні роботи, пов'язані з розвитком транспортної та інженерної інфраструктури з огляду на залучення важкого спеціалізованого автотранспорту. В зимовий період забруднювачами атмосферного повітря є викиди котелень опалювальної системи, приватних будинків.

Забруднення водних об'єктів.

Необхідність модернізації очисних споруд. Подальша експлуатація наявних очисних може привести до погіршення якості очистки стічних вод. А це призведе до негативного впливу на навколишнє середовище.

В окремих населених пунктах громади наявні системи водопостачання потребують ремонтів та заміни. Існує також проблема з централізованим водопостачанням та водовідведенням в селах громади – забезпеченість ними є недостаємюю. В разі якщо не впровадити заходи Стратегії, зокрема щодо модернізації мереж центалізованого водопостачання та водовідведення відбудеться збільшення втрат води з причин аварійності мереж.

Загрози земельним ресурсам і ґрунтам. Основними потенційними загрозами використання земельних ресурсів в громаді є сільськогосподарське освоєння земель. Через неправильне використання добрив в ґрунтах спостерігаються високі концентрації нітратів, що може спричинити отруєння людей. Для збереження родючості ґрунтів потрібно проводити раціонально обґрунтовану господарську діяльність на засадах сталого розвитку, проводити постійний моніторинг ґрунтів для відображення їх фактичного стану і проведення доцільного землекористування.

Іншою причиною забруднення ґрунтів на території громади є стихійні сміттєзвалища, які з'являються внаслідок низького рівня екологічної свідомості мешканців, а також через недостатній рівень покриття населених пунктів громади послугою централізованого вивезення ПВ.

Загрози біорізноманіттю, об'єктам та територіям природо-заповідного фонду, потенційним об'єктам Смарагдової мережі. Біологічне різноманіття забезпечує екосистемні та біосферні функції живих організмів, їх угруповань та формує середовище життєдіяльності людини. На жаль, сьогодні біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин відбувається внаслідок розорювання земель, вирубування лісів, осушення або обводнення територій, промислового, житлового та дачного будівництва тощо. Вплив антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біорізноманіття, природні ресурси полягає в збільшенні площі деградованих, малопродуктивних та техногенно-забруднених земель, які потребують консервації. На території громади широкого розповсюдження набули такі карантинні організми, як амброзія полинолиста та американський білий метелик АМБ).

Загрози рекреаційним зонам та культурній спадщині. Основними загрозами рекреаційним зонам є розширення житлової та промислової забудови та недотримання містобудівних норм і обмежень. Також рекреаційні зони можуть зазнавати забруднення і руйнації, спричинених поведінкою туристів, через несформованість екологічної культури у населення.

Управління відходами. Управління відходами у громаді орієнтоване на захоронення відходів, їх розміщення на сміттєзвалищах та/або стихійних сміттєзвалищах, більшість з яких не відповідають вимогам екологічної безпеки. Відтак серед головних проблем громади у сфері управління відходами можна виділити: значну кількість стихійних сміттєзвалищ; відсутність діючих сміттєпереробних заводів в області; відсутність належної системи управління відходами в населених пунктах; небажання населення укладати договори, як правило, у приватному секторі; недостатній рівень охоплення населення послугами у сфері управління відходами недостатній рівень технічного

оснащення комунальних підприємств, що надають послуги зі збору та вивезенню ПВ; слабо розвинуту систему сортування відходів в громаді.

Здоров'я населення. Забруднення компонентів довкілля, потреба в покращенні якості питної води, недосконала система управління відходами і т. п. – основні чинники, які завдають шкоду здоров'ю населення. Стан забруднення атмосферного повітря впливає на здоров'я населення, шляхом загострення хронічних серцево-судинних хвороб, хвороб органів дихання, крові, нервової системи, тощо. Особливо це відчувається в районах житлової забудови, прилеглої до автодоріг з відносно інтенсивним транспортним рухом, де рівні забруднення повітря на порядок вищі ніж в районах, де відповідний рух відсутній, а також в зелених зонах відпочинку населення. Проте ці хвороби неспецифічні і можуть бути зумовлені іншими факторами, наприклад, курінням, або професійним впливом, значну роль при цьому може відігравати дія внутрішніх алергенів. Автотранспорт, крім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, також спричиняє негативне акустичне забруднення. Дослідження свідчать про те, що акустичне забруднення впливає на розвиток серцево-судинних захворювань, що є основною причиною смертності населення. Ризик несвоєчасного та неповного обсягу отримання необхідної медичної допомоги населенням з огляду на недостатню кадрову забезпеченість ЗОЗ, потребу їх матеріально-технічного дообладнання, недостатню інформатизацію медичної галузі, недостатньо розвинену телемедицину, неадекватне забезпечення населення реабілітаційними послугами; може спричинити інерційний розвиток закладів охорони здоров'я та обмежений доступ до них. Як наслідок, стан здоров'я населення може погіршитись. Водночас прямо пов'язати ті чи інші наслідки для здоров'я населення з впливом конкретних заходів Плану заходів доволі складно (так само, як і навпаки, довести відсутність такого зв'язку), оскільки, вплив на здоров'я часто неспецифічний і носить опосередкований характер, має пролонгований прояв, характеризується наявністю часового лагу між моментом виникнення та проявом наслідків. Можуть спостерігатися кумулятивні ефекти, пов'язані з декількома видами господарської діяльності. Так, наприклад, захворювання дихальної системи можуть бути наслідками впливу як об'єктів житлово-комунального господарства чи транспорту, так і шкідливих звичок людини, на кшталт, паління цигарок.

Таблиця 4.2

Основні екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються провадження рішень ДДП

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків, що пов'язуються із провадженням рішень ДДП	Розташування (територія і/або об'єкт)	Нішення які закладені в ДДП і які ймовірно стимулюватимуть появу проблеми/ ризик	Завдання Стратегії в межах яких можуть виникати негативні екологічні наслідки

Забруднення атмосферного повітря	Викиди CO ₂ , пилу, оксидів азоту від автотранспорту, приватного опалення та спалювання відходів. Ризики: захворювання органів дихання, серцево-судинні хвороби	Вся територія громади, особливо уздовж автодоріг та населені пункти	Модернізація транспортної інфраструктури, контроль викидів, енергоефективність, розвиток альтернативної енергетики	1.2.1. Впровадження енергоефективних заходів у бюджетній сфері. 1.2.2. Розвиток відновлюваної енергетики.
Забруднення водних ресурсів	Втрати води, зношеність мереж водопостачання та водовідведення, очисних споруд, вторинне забруднення питної води, ризик інфекційних захворювань	Системи водопостачання та водовідведення населених пунктів	Реконструкція водопровідних мереж, модернізація очисних споруд, підвищення якості води	1.2.3. Модернізація систем тепло-, водопостачання та водовідведення.
Проблеми поводження з відходами	Забруднення ґрунтів і вод, поширення інфекцій, ризики для здоров'я населення	Населені пункти громади, околиці, несанкціоновані звалища	Створення сміттесортувальної лінії, розвиток системи управління відходами, ліквідація стихійних звалищ	1.2.4. Розвиток системи управління відходами.
Забруднення ґрунтів/ стан земельних ресурсів	Забруднення агрохімікатами, зниження родючості, ризики для сільського господарства та харчової безпеки	Сільськогосподарськ і землі громади	Інвентаризація земельних ділянок, контроль землекористування	1.1.2. Підтримка впровадження інноваційних технологій у промисловості та сільському господарстві.
Акустичне забруднення (шум)	Шум від транспорту та будівельної техніки, стрес, порушення сну	Уздовж доріг, будівельні майданчики	Ремонт доріг, оптимізація транспортних потоків, озеленення як шумозахист	1.1.3. Розвиток індустріальних парків, виробничої та логістичної інфраструктури.
Вплив на території природоохоронного статусу	Антропогенний тиск	Потенційні об'єкти ПЗФ, зелені зони	Охорона природних територій, розвиток екомережі	1.2.5. Реалізація природоохоронних заходів та адаптація до змін клімату.
Вплив на здоров'я населення	Підвищення захворюваності органів дихання, алергічні реакції, інфекційні захворювання через воду та відходи	Вся територія громади	Покращення системи водопостачання, управління відходами, екологічна модернізація	Усі стратегічні напрями розвитку

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДДП, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ЇЇ ПІДГОТОВКИ

Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» (№ 1264-XII від 25.06.91, зі змінами) визначено, що місцеві ради несуть відповідальність за стан навколишнього природного середовища на своїй території і в межах своєї компетенції:

- а) забезпечують реалізацію екологічної політики України, екологічних прав громадян;
- б) дають згоду на розміщення на своїй території підприємств, установ і організацій у порядку, визначеному законом;
- в) затверджують з урахуванням екологічних вимог проекти планування і забудови населених пунктів, їх генеральні плани та схеми промислових вузлів;
- г) видають (переоформлюють, видають дублікати, припиняють дію) дозволи на спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення у випадках, передбачених законом;
- д) затверджують місцеві екологічні програми;
- е) організовують вивчення навколишнього природного середовища;
- є) створюють і визначають статус резервних, в тому числі й валютних, фондів для фінансування програм та інших заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- з) забезпечують інформування населення про стан навколишнього природного середовища, функціонування місцевих екологічних автоматизованих інформаційно-аналітичних систем;
- и) організують роботу по ліквідації екологічних наслідків аварій, залучають до цих робіт підприємства, установи та організації, незалежно від їх підпорядкування та форм власності, і громадян;
- і) приймають рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення та інших територій, що підлягають особливій охороні;
- ї) здійснюють контроль за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Засади екологічної політики України визначено Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року». Закон передбачає інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку.

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (№ 722/2019 від 30.09.2019) в місцевих програмних документах має бути забезпечено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року.

Стратегічні цілі спрямовані на підвищення рівня екологічної безпеки, зменшення впливів та наслідків зміни клімату в Україні визначені розпорядженнями Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року № 1363 «Про схвалення Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року» та від 30 травня 2024 року № 483-р Про схвалення Стратегії формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2035 року і затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024-2026 роках».

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

В Україні проведення СЕО регламентується Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№ 2354-VIII від 20.03.2018).

Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 № 2059-VIII встановлює правові та організаційні засади оцінки будь-яких наслідків планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідків для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідків для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів. Виконання норм Закону № 2059-VIII спрямоване на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів

України від 21 квітня 2021 року 2021 № 443-р визначені наступні цілі: 62 – формування у суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва; – забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу України; – інтеграція екологічної політики до усіх сфер соціально-економічного розвитку України; – зниження екологічних ризиків та мінімізація їх впливу на екосистеми і здоров'я українців; – удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління.

Правові засади у сфері операції з управління відходами забезпечуються Законом України «Про управління відходами» » від 20.06.2022 № 2320-IX та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та операцій з управління відходами. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері управління відходами визначаються статтею 26 Закону України «Про управління відходами». Закон регламентує правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище. Закон № 2320-IX визначає, що основними цілями державної політики у сфері запобігання утворенню та управління відходами є:

- захист здоров'я людей та навколишнього природного середовища від негативного впливу відходів;
- здійснення заходів у сфері управління відходами без загрози здоров'ю людей та спричинення шкоди навколишньому природному середовищу в межах встановлених нормативів шкідливого впливу фізичних факторів;
- дотримання ієрархії управління відходами;
- запровадження розширеної відповідальності виробника.

Необхідно врахувати вимоги Національного плану управління відходами до 2033 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.12.2024 року № 1353-р.

Юридичні засади поводження з водними ресурсами визначаються Водним кодексом України та іншими законодавчими актами, розробленими для забезпечення збереження, збалансованого й науково обґрунтованого використання та відновлення водних ресурсів, захисту водних ресурсів від забруднення, зараження й виснаження, запобігання та пом'якшення негативного впливу, покращення екологічного стану водних об'єктів і захисту прав водокористувачів. Найголовнішими питаннями у сфері водопостачання та водовідведення є дозвіл на забір води із джерел водопостачання (дозвіл на спеціальне водокористування) і дозвіл на скидання очищених та неочищених стічних вод у навколишнє середовище. З 04 червня 2017 року набрав чинності

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, що регулюють відносини, пов'язані з одержанням документів дозвільного характеру щодо спеціального водокористування» від 07 лютого 2017 року № 1830-VIII, яким внесено зміни до Водного кодексу України в частині процедури отримання дозволів на спеціальне водокористування. Основне чинне екологічне законодавство та норми у сфері користування водними ресурсами: постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування»; постанова Кабінету Міністрів України від 11 вересня 1996 року № 1100 «Про П Відповідно до внесених змін до ст. 49 Водного кодексу України дозвіл на спеціальне водокористування видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства (Державне агентство водних ресурсів України).

Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»; Водна стратегія України на період до 2050 року схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2022 року № 1134. наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12 травня 2010 року № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»»; наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 05 березня 2021 року № 173 «Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами»; постанова Кабінету Міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів».

До основних нормативно-правових актів у сфері екології та користування водними ресурсами належать:

- Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування» (від 13.03.2002 р. №321, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується» (від 11.09.1996 р. № 1100, зі змінами);
- Постанова Кабінету Міністрів України від 11.09.1996 р. № 1100 «Про затвердження Порядку розроблення нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти та перелік забруднюючих речовин, скидання яких у водні об'єкти нормується»;
- Постанова Кабінету Міністрів України «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів» (від 18.12.1998р. № 2024, зі змінами);
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 р. № 400 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до питної води, призначеної для споживання людиною» (ДСанПіН 2.2.4-171-10).

Правове та інституційне регулювання, ключові екологічні вимоги у сфері охорони атмосферного повітря визначено Законом України «Про охорону атмосферного повітря». Основне чинне законодавство та норми у сфері захисту атмосферного повітря: постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 300 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»; постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»; постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 року № 1655 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»; посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря (далі – Посібник ЄМЕП/ЄЕА), яким рекомендовано максимально допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій.

Серед основних нормативно-правових актів у галузі охорони атмосферного повітря є:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001 р. N 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 р. N 302 «Про затвердження Порядку проведення робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку суб'єктів господарювання, які отримали такі дозволи»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 14.01.2020 № 52 «Про затвердження гігієнічних регламентів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць»;
- Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96 № 173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»

Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII регламентує правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду України, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які повинні бути враховані при розробці документів державного планування. Законом № 2456-XII визначено, що збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду забезпечується шляхом:

- встановлення заповідного режиму;
- організації систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів;

- проведення комплексних досліджень з метою розробки наукових основ їх збереження та ефективного використання;
- додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проєктної і проєктнопланувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля;
- запровадження економічних важелів стимулювання їх охорони;
- здійснення державного та громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання;
- встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму їх охорони та використання, а також за знищення та пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів;
- проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері;
- проведення інших заходів з метою збереження територій та об'єктів природнозаповідного фонду.

Водночас території та об'єкти природно-заповідного фонду можуть використовуватися у природоохоронних, науково-дослідних, освітньо-виховних, оздоровчих та інших рекреаційних цілях, а також для потреб моніторингу навколишнього природного середовища.

Закон України «Про рослинний світ» від 09.04.1999 р. № 591-XIV встановлює основні вимоги до охорони, використання та відтворення рослинного світу під час здійснення діяльності, яка впливає на стан його охорони, використання та відтворення. Серед них:

- збереження природної просторової, видової, популяційної та ценотичної різноманітності об'єктів рослинного світу;
- збереження умов місцезростання дикорослих рослин і природних рослинних угруповань;
- науково обґрунтованого, невиснажливого використання природних рослинних ресурсів;
- здійснення заходів щодо запобігання негативному впливу господарської діяльності на рослинний світ;
- охорони об'єктів рослинного світу від пожеж, захист від шкідників і хвороб;
- здійснення заходів щодо відтворення об'єктів рослинного світу;
- регулювання поширення та чисельності дикорослих рослин і використання їх запасів з врахуванням інтересів охорони здоров'я населення.

Закон України «Про тваринний світ» від 13.12.2001 р. № 2894-III регламентує здійснення заходів щодо охорони, науково обґрунтованого, невиснажливого використання і відтворення тваринного світу. Згідно із Законом № 2894-III під час здійснення будь-якої діяльності, яка може вплинути на середовище існування диких тварин та стан тваринного світу, повинно забезпечуватися дотримання таких основних вимог і принципів:

- збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тваринного світу в стані природної волі;
- недопустимість погіршення середовища існування, шляхів міграції та умов розмноження диких тварин;
- збереження цілісності природних угруповань диких тварин;
- дотримання науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу, забезпечення невиснажливого їх використання, а також відтворення;
- раціональне використання корисних властивостей і продуктів життєдіяльності диких тварин;
- платність за спеціальне використання об'єктів тваринного світу;
- регулювання чисельності диких тварин в інтересах охорони здоров'я населення і запобігання заподіяння шкоди довкіллю, господарській та іншій діяльності;
- урахування результатів оцінки впливу на довкілля об'єктів господарської та іншої діяльності, які можуть негативно впливати на стан тваринного світу.

Закон України «Про охорону культурної спадщини» від 08.06.2000 р. № 1805-III регулює правові, організаційні, соціальні та економічні відносини у сфері охорони культурної спадщини з метою її збереження, використання об'єктів культурної спадщини у суспільному житті, захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь.

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності. Так Законом України «Про інвестиційну діяльність» (№ 1560-XII від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст.4). В разі порушення екологічних, санітарно гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст.21). Також в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

Основні принципи забезпечення сталого ведення та управління лісовим і мисливським господарством, збереження біорізноманіття визначені Лісовим Кодексом України, Законами України «Про природно-заповідний фонд», «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», Державною стратегією управління лісами України до 2035 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 року № 1777-р.

Україна взяла на себе міжнародні обов'язки у сфері збереження та збалансованого використання біорізноманіття, підписавши понад 50 міжнародних багатосторонніх угод. Серед них:

- Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована під час Всесвітньої конференції глав держав та міністрів довкілля у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія) й ратифікована Верховною Радою України 29 листопада 1994 р.;
- Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів (Рамсарська конвенція, м. Рамсар, Іран, 1971 р.);
- Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція) (Берн, 1979 р.);
- Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин (Бонн, 1979 р.);
- Угоди про збереження кажанів в Європі (1991р.);
- Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини (Валлетта, 1992 р.);
- Угода про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (1995 р.);
- Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (ратифікована Україною 29 жовтня 1996 р.);
- Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер (Гельсінкі, 1992), що є чинною в Україні з 1 липня 1999 р. та інші.

На виконання Бернської конвенції в Європі створена мережа територій особливого природоохоронного значення – Смарагдова мережа, важливих для збереження біорізноманіття в країнах Європи і деяких країнах Африки. Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року.

Основними міжнародними правовими документами, ратифікованими Україною, що стосуються Стратегії, є:

- Закон України «Про ратифікацію Рамкової конвенції ООН про зміну клімату» від 29 жовтня 1996 р. № 435/96-ВР;
- Закон України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29 листопада 1994 р. № 257/94-ВР;
- Закон України «Про приєднання України до Картахенського протоколу про біобезпеку до Конвенції про біологічне різноманіття» від 12 вересня 2002 р. № 152-IV;
- Закон України «Про ратифікацію Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля» від 6 липня 1999 р. № 832-XIV;
- Закон України «Про ратифікацію Європейської ландшафтної конвенції» від 7 вересня 2005 р. № 2831-IV;

- Закон України «Про приєднання України до Бернської Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ, існуючих в Європі» від 29.10.96 № 436/96-ВР.

Крім того, Стратегія орієнтована на виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному рівні, зокрема:

- Директивою № 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи;
- Директивою № 2004/107/ЄС про миш'як, кадмій, ртуть, нікель і поліциклічні ароматичні вуглеводні в атмосферному повітрі;
- Директивою № 2008/98/ЄС про відходи;
- Директивою № 1999/31/ЄС про захоронення відходів зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003;
- Директивою № 2000/60/ЄС про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики зі змінами і доповненнями, внесеними Рішенням № 2455/2001/ЄС і Директивою 2009/31/ЄС;
- Директивою № 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення;
- Директивою № 2009/147/ЄС про захист диких птахів;
- Директива № 92/43/ЄС про збереження природного середовища існування, дикої флори та фауни, зі змінами і доповненнями, внесеними Директивами №№ 97/62/ЄС, 2006/105/ЄС та Регламентом (ЄС) № 1882/2003.

Стратегія відповідає засадам основного нормативно-правового документу, що визначає засади екологічної політики в Україні – Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року).

Загалом, відповідно до нормативно-правової бази України, проєкт Стратегії відповідає ряду зобов'язань:

- забезпечення пріоритетності вимог екологічної безпеки, обов'язковості додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проєктне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;

- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення;
- забезпечення реалізації заходів, пов'язаних зі збереженням та поліпшенням стану поверхневих та підземних водних ресурсів, земельних ресурсів, у тому числі ПЗФ.
- забезпечення загальної доступності Стратегії та самого звіту СЕО відповідно до вимог Законів України «Про доступ публічної інформації» і «Про стратегічну екологічну оцінку» шляхом розміщення на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування.

При плануванні заходів необхідно врахувати наступні документи регіонального рівня:

-Регіональну екологічну програму «Екологія 2023- 2026» затверджену наказом Волинської обласної військової адміністрації № 59 від 20/02/2023 року

-Обласну програму розвитку лісового господарства у Волинській області (по Північно-Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства) в адміністративних межах Волинської області на 2023 - 2027 роки затверджена наказом Волинської обласної військової адміністрації № 342 від 21/09/2023 року

-Регіональний план управління відходами у Волинській області до 2034 року

Аналіз вищезазначених документів показує, що при розробці Стратегії вимоги та рекомендації нормативно правових актів було в основному враховано.

Враховуючи результати аналізу, можна зробити висновок, що Стратегії відповідає цілям екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях; враховує більшість з них і пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ, ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Реалізація заходів, передбачених Стратегією, може супроводжуватись появою прямих та опосередкованих наслідків, як для окремих компонентів довкілля, так і сукупним впливом на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки реалізації завдань Стратегії для покращення біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності (прямий і опосередкований вплив людства на навколишнє середовище та його компоненти внаслідок господарської діяльності), які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Реалізація заходів, передбачених Стратегією, може супроводжуватись появою прямих та опосередкованих наслідків, як для окремих компонентів довкілля, так і сукупним впливом на природні процеси та комплекси.

Таблиця 6.1

Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Стратегії

Чи може реалізація Стратегії спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				

1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			•	
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?			•	+
3. Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
4. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			•	
Водні ресурси				
5. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			•	++
6. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			•	
7. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			•	+
8. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			•	+
9. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			•	
10. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			•	+
11. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			•	
12. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			•	
Відходи				
13. Збільшення кількості утворюваних побутових відходів?			•	++
14. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів „відходи, що не є небезпечними“?			•	
15. Збільшення кількості небезпечних відходів?			•	
16. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів управління відходами?			•	
17. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			•	
Земельні ресурси				
18. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			•	+
19. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			•	+
20. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			•	
21. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літо генної основи або зміни геологічної структури?			•	
22. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			•	
23. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			•	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				

24. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			•	
25. Зміни у кількості видів рослин або тварин, чисельності або територіальному представництві?			•	+
26. Порухнення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			•	
27. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			•	+
28. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			•	++
29. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появи естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			•	++
Населення та інфраструктура				
30. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			•	+
31. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			•	
32. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			•	++
33. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			•	+
34. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			•	++
35. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			•	++
Екологічне управління та моніторинг				
36. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			•	
37. Погіршення екологічного моніторингу?			•	
38. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			•	++
39. Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			•	
Інше				
40. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			•	++
41. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			•	
42. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			•	++
43. Суттєве порушення якості природного середовища?			•	++
44. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			•	
45. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний			•	

екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?				
---	--	--	--	--

Серед ключових наслідків реалізації Стратегії, а також з огляду на період її реалізації, доцільно зробити наступні висновки щодо ймовірного впливу Стратегії на довкілля.

Вплив на атмосферне повітря: не передбачається погіршення стану атмосферного повітря. Стратегія не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря.

Стратегія передбачає реалізацію завдань, спрямованих на покращення якості атмосферного повітря: зменшення рівня забруднення атмосферного повітря, зокрема через ремонт автомобільних доріг.

Вплив на водні ресурси: Стратегія не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Стратегія передбачає будівництво, реконструкція, ремонт об'єктів водопостачання та водовідведення у громаді, що приведе до покращення стану водних ресурсів. Передбачається відновлення та оздоровлення водних екосистем та навколоводних ландшафтів, поліпшення якості поверхневих вод. Тому реалізація Стратегії має призвести до покращення стану водних ресурсів.

Відходи: сортування побутових відходів з вилученням вторинної сировини дозволить не допускати суттєвого збільшення обсягів їх накопичення. Крім того, Стратегія не передбачає змін у структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель. Стратегія передбачає упорядкування сміттєзвалищ на території громади та забезпечення надання якісних послуг зі збирання та вивезення побутових відходів. Дані заходи приведуть до покращення управління відходами та зменшення їх кількості та накопичення.

Вплив на земельні ресурси: внаслідок реалізації Стратегії не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або у характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони: в Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на біорізноманіття. Натомість позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений внаслідок облаштування туристичної інфраструктури та розвитку видів туризму (культурно-пізнавальний, екологічний, спортивний, пригодницький, релігійний тощо).

Вплив планованої діяльності на території та об'єкти природно-заповідного фонду. В Стратегії не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на об'єкт природно-заповідного фонду. Натомість,

реалізація запланованих Стратегією заходів сприятиме раціональному використанню природних ресурсів, збереженню цінних природних комплексів та ландшафтів, біологічного різноманіття, у тому числі природно-заповідного фонду.

Вплив на культурну спадщину: охорона, збереження об'єктів культурної спадщини; охорона, збереження елементів нематеріальної культурної спадщини матиме позитивний вплив. Позитивний вплив на збереження біорізноманіття буде досягнений внаслідок облаштування туристичної інфраструктури та розвитку видів туризму (культурно-пізнавальний, екологічний, спортивний, пригодницький, релігійний тощо).

Вплив на населення та інфраструктуру: Стратегії не передбачає появу нових ризиків на стан здоров'я чи захворюваність населення. Поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізootичної ситуації на території громади; реконструкція та ремонт об'єктів комунальної інфраструктури, поліпшення системи охорони здоров'я, освіти, фізичної культури, екологічної ситуації позитивно вплине на загальні покращення умов життя і діяльності громадян. Передбачається здійснення ремонтів та реконструкції будівель бюджетних закладів, соціальної сфери із впровадженням енергозберігаючих заходів.

Екологічне управління, моніторинг: Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в сфері екологічної безпеки, натомість передбачено покращення управління відходами та підвищення енергоефективності управління міським господарством. Зокрема заплановано впровадження системи енергоменеджменту у громаді.

Кумулятивний вплив: ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, відсутня.

Транскордонний вплив під час реалізації заходів Стратегії відсутній. Таким чином, реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових негативних наслідків для довкілля.

Таким чином, реалізація багатьох заходів та завдань Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації в громаді.

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих негативних впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть кумулятивний чи синергійний вплив, відсутня.

У разі реалізації запланованих заходів Стратегії можна очікувати позитивного кумулятивного і синергійного ефектів покращення стану довкілля та здоров'я населення у середньо- і довгостроковій перспективі.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДДП

Реалізація Стратегії передбачає виконання заходів та проектів, що стосуються розвитку сфери забезпечення Ковельської міської територіальної громади системами інженерної інфраструктури, ремонту вулично-дорожньої мережі, енергозбереження і раціонального використання природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту Стратегії можна виділити:

Операційна ціль 1.2. Енергетична незалежність та екологічна безпека

- Впровадження енергоефективних заходів у бюджетній сфері;
- Розвиток відновлюваної енергетики;
- Модернізація систем тепло-, водопостачання та водовідведення;
- Розвиток системи управління відходами;
- Реалізація природоохоронних заходів та адаптація до змін клімату.

Операційна ціль 2.2. Створення комфортних та безпечних умов проживання населення:

- Модернізація та розвиток житлово-комунальної інфраструктури;
- Благоустрій населених пунктів та громадських просторів;
- Модернізація вуличного освітлення та дорожньої інфраструктури;
- Розвиток доступного громадського транспорту.

Операційна ціль 3.2. Розвиток туристичної інфраструктури та матеріально-технічної бази туристично-рекреаційної галузі:

- Розвиток і модернізація рекреаційної інфраструктури громади;
- Формування мережі туристично-рекреаційних маршрутів та об'єктів.

Операційна ціль 3.3. Збереження та розвиток об'єктів культурної спадщини громади

- Збереження та належне утримання об'єктів культурної спадщини.

З метою запобігання негативному впливу на стан здоров'я населення та довкілля, важливо забезпечити дотримання вимог щодо встановлення, проектування та експлуатації санітарно-захисних зон (СЗЗ) навколо джерел і об'єктів централізованого й нецентралізованого питного водопостачання, а також інших об'єктів, що потенційно впливають на якість водних ресурсів.

Розробка та визначення меж СЗЗ має здійснюватися відповідно до положень статті 93 Водного кодексу України, яка регламентує встановлення зон санітарної охорони водних об'єктів. Постанова КМУ від 18.12.98 № 2024 та ДБН В.1.2-8:2021 акцентують на дотриманні гігієнічних норм, що передбачають обмеження господарської діяльності в межах цих зон для запобігання забрудненню джерел водопостачання. Особливе значення має врахування вимог ДБН Б.2.2-12:2019 щодо планування та забудови територій, а також Постанови КМУ від 27.12.2022 № 1455, яка визначає правила охорони електричних мереж.

Дотримання зазначених нормативно-правових документів у процесі проектування та експлуатації об'єктів інфраструктури, зокрема водопровідних і каналізаційних мереж (ДБН В.2.5-74:2013 та ДБН В.2.5-75:2013), а також кладовищ, автозаправних станцій та інших потенційно небезпечних об'єктів, є ключовим для забезпечення санітарної та екологічної безпеки. Зони санітарної охорони та охоронні зони інженерних мереж слід проектувати з урахуванням вимог щодо захисту населення від шумового впливу (ДБН В.1.1-31:2013) та уникнення ризиків забруднення навколишнього середовища. Крім того, ДСП № 173-96 визначають принципи санітарного планування населених пунктів, спрямовані на мінімізацію впливу інфраструктурних об'єктів на здоров'я

Під час виконання запланованих Стратегією заходів можливе виникнення деяких негативних наслідків у вигляді короточасного впливу. Поява таких наслідків переважно пов'язана зі здійсненням робіт з реконструкції та будівництва.

З метою забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів при будівництві, реконструкції та ремонті об'єктів, передбачених Стратегією, доцільно максимально використовувати сучасні високоефективні екоенергозберігаючі технології та матеріали, зокрема огорожуючі конструкції з мінімальним коефіцієнтом теплопровідності, інженерне обладнання з високим коефіцієнтом корисної дії тощо.

Дотримання нормативного стану навколишнього середовища забезпечується виконанням відповідних заходів, які передбачається вжити для зменшення негативних наслідків виконання Стратегії.

1. Захисні заходи, спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля стосуються:

- заходів для зменшення шуму;
- дотримання вимог «сезону тиші»;
- заходів з охорони ґрунтів;
- зменшення впливу на флору і фауну;
- нагляд за відходами (регулярне транспортування будівельних матеріалів у міру просування будівництва, наявність на ділянці провадження робіт пересувних контейнерів для відходів металу, промасленого ганчір'я,

нафтопродуктів тощо, обов'язковий вивіз і наступна видалення будівельного сміття, що надходить з будівельного майданчика).

Підрядник будівельно-монтажних робіт зобов'язаний:

- додержуватись раціональних маршрутів перевезення робітників, комплектуючих і будівельних матеріалів;
- допускати до експлуатації тільки справну автотракторну техніку з двигунами, що за вмістом у відпрацьованих газах CO, NOx (карбюраторні) або за димністю відпрацьованих газів (дизельні) відповідають діючим в Україні екологічним нормам;
- звести до мінімуму порожні пробіги автотранспорту та холосту роботу двигунів;
- суворо дотримуватись чинних норм і правил зі збереження флори та фауни в районі будівництва (забороняється миття будівельних машин і механізмів у водоймах, злив ПММ поза спеціально відведеними для цього місцями).

Після закінчення будівельно-монтажних робіт виконується зачистка випадкових забруднень, прибирання будівельного сміття та його перевезення у відведені для цього місця.

2. Ресурсозберігаючі заходи спрямовані на раціональне використання земельних та водних ресурсів, зокрема норми відводу земель.

3. Охоронні заходи. До охоронних заходів відноситься проведення моніторингових спостережень за підтриманням нормативного стану довкілля (дотримання гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне та техногенне середовище) на території зони впливу об'єкту. Моніторинг стану довкілля в районі впливу об'єкту є інструментом, що підтримує керування екологічною безпекою, і може розглядатися, як одна з інформаційних складових, що забезпечують загальне керування експлуатації об'єкту. Він дозволяє провести аналіз відповідності стану об'єкту та навколишнього середовища екологічним вимогам для вироблення рішень із забезпечення екологічного благополуччя; знизити рівень невизначеності, який обумовлений неточністю методів розрахункових прогнозних оцінок; вирішити спірні питання, пов'язані з впливом об'єкту на екологічні умови; поповнити бази даних щодо стану навколишнього середовища в районі розташування об'єкту будівництва.

На підставі моніторингу, у випадку можливої загрози довкіл्लю, спричиненої технічним станом об'єкту і його елементами, сповіщаються адміністративні, контролюючі органи і населення, а також здійснюються заходи з їх усунення або попередження.

4. Компенсаційні заходи. Компенсаційні заходи полягають у відшкодуванні втрат, спричинених самим процесом реалізації заходів Стратегії. Відшкодування, плата за користування та за будь-які відхилення від дозволених норм здійснюється згідно з вимогами діючого законодавства. Такі розрахунки проводяться на основі спеціально затверджених методик згідно зі встановленими тарифами.

На всіх етапах реалізації Стратегії, у тому числі для зменшення або запобігання впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду, заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки (згідно з вимогами Водного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України», «Про екологічну мережу України» та ін.).

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СЕО, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

Проект Стратегії Ковельської міської територіальної громади є плановим документом.

Стратегія спрямована на дотримання екологічних стандартів. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії вказує на те, що реалізація Стратегії позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину.

У процесі здійснення СЕО було розглянуто наступні альтернативи:

- альтернатива 1 «Нульовий сценарій»;
- альтернатива 2 «Прийняття Стратегії»;
- альтернатива 3: «Реалізація окремих заходів Стратегії»

Альтернатива 1 «Нульовий сценарій» – опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Стратегії.

При обранні Альтернативи 1, ситуація залишиться без змін.

1. Заходи з покращення умов проживання мешканців територіальної громади не реалізовуватимуться.

Все це призведе до погіршення соціально-побутових умов в громаді, невідповідності державної політики, визначеної реаліями часу.

2. В разі залишення ситуації в Ковельській МТГ без позитивних змін, проблеми, які є на теперішній час, залишаться та будуть мати тенденцію до подальшого негативного розвитку та впливу на навколишнє природне середовище та населення громади. Поставлена мета з забезпечення відновлення стабільного функціонування економіки, розвитку інвестиційного середовища, створенню умов для комфортного життя мешканців громади, покращення навколишнього природного середовища досягнута не буде.

Крім того, не забезпечується дотримання ст.143 Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про правовий режим воєнного стану», від 12.05.2015 р. №389-VIII, «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів

України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», постанови Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» (із змінами), Указ Президента України «Про утворення військових адміністрацій» від 24.02.2022 р. №68/2022, з урахуванням завдань інших документів державного планування, а саме: Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019); Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695;

Обрання Альтернативи 2:

Прийняття Стратегії дозволить досягнути стратегічного бачення розвитку громади та виконати Стратегічні цілі Стратегії з визначенням відповідальних за виконання та індикаторів виконання. Виконання Стратегії дозволить створити на території громади безпечне, екологічно чисте, енергетично ефективне середовище з якісною питною водою та інфраструктурою, якісними та доступними медичними, соціальними та публічними послугами, сприятиме, розвитку інвестиційного середовища.

Реалізація ДДП дасть змогу:

1. Підвищити економічну спроможність та інвестиційну привабливість громади.
2. Створити умови для комфортного життя мешканців громади, підвищити рівень отримання ними публічних та соціальних послуг, рівень надання мешканцям медичної допомоги.
3. Сприяти розвитку культури та спорту на території громади.
4. Формувати громаду як згуртовану спільноту з активними, здоровими та мобільними мешканцями.
5. Налагодити на території ефективну систему збору та вивозу побутових відходів.

Альтернатива 3: «Реалізація окремих заходів Стратегії» – часткове прийняття окремих аспектів Стратегії. Це передбачає реалізацію лише найневідкладніших заходів, таких як покращення транспортної інфраструктури, системи збору відходів та підвищення якості публічних послуг. Такий підхід дозволить частково вирішити актуальні проблеми громади без повного прийняття Стратегії, що дасть змогу мінімізувати витрати та зосередитися на найкритичніших напрямках розвитку.

Обрання часткової стратегії не відповідає довгостроковим інтересам громади, оскільки вона не забезпечує комплексного підходу до розвитку. Таке вибіркове виконання заходів може призвести до незбалансованого розвитку, де одні проблеми вирішуються, а інші залишаються поза увагою, що погіршить загальну ситуацію в майбутньому. Відсутність системного підходу також суперечить

державним та регіональним політикам, які орієнтовані на сталий розвиток та забезпечення стратегічного планування.

Відповідно, було обрано Альтернатива 2 – Прийняття «Стратегії розвитку Ковельської міської територіальної громади на 2027–2034 роки».

Таблиця 8.1

Оцінка ймовірного негативного впливу на довкілля та стан здоров'я населення відповідно до контрольного переліку за альтернативними варіантами

Чи може реалізація спричинити	Негативний вплив		
	Нульовий сценарій	Прийняття Стратегії	Реалізація окремих заходів
Повітря			
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?	+/-	+/-	+/-
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?	+/-	++	+
Погіршення якості атмосферного повітря?	+	-	+
Появу джерел неприємних запахів?	+/-	+/-	+/-
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?	-	-	-
Водні ресурси			
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?	+	-	+
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема, таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?	+	+/-	+
Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?	-	-	-
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?	-	++	-
Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?	+/-	+/-	+/-
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?	-	-	-
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?	+	-	+
Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод?	-	-	-
Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?	+/-	-	+/-
Забруднення підземних водоносних горизонтів?	+/-	-	+/-
Управління відходами			
Збільшення кількості утворюваних побутових відходів?	+/-	-	+/-
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів „відходи, що не є небезпечними“?	+/-	-	+/-
Збільшення кількості небезпечних відходів?	+/-	+/-	+/-

Спорудження еколого-небезпечних об'єктів операції з управління відходами?	+/-	-	+/-
Утворення або накопичення радіоактивних відходів?	+/-	+/-	+/-
Земельні ресурси			
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?	+	+/-	+
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?	+/-	-	+/-
Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?	+/-	-	+/-
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?	-	-	-
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?	+	-	+
Населення та інфраструктура			
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?	+	+	+
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?	-	-	-
Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?	-	+	+
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?	+/-	++	+/-
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?	+	++	+
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?	+	-	+
Екологічне управління та моніторинг			
Погіршення екологічного моніторингу?	+	-	+
Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?	+	-	+
Інше			
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?	+	+/-	+
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?	+/-	-	+/-
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?	+/-	-	+/-
Суттєве порушення якості природного середовища?	+/-	-	+/-
Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?	+	-	+
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?	+	+/-	+

Стратегічна екологічна оцінка Стратегії здійснювалася в спосіб, що передбачав такий алгоритм дій: визначення ключових екологічних проблем, що стосуються сталого розвитку Ковельської міської територіальної громади; проведення оцінки стану довкілля й виявлення трендів, характерних для окремих компонентів навколишнього середовища та стану здоров'я населення громади; аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики; розробка заходів з пом'якшення ймовірних негативних впливів реалізації Стратегії; формулювання пропозицій щодо моніторингу; підготовка звіту про СЕО Стратегії.

З огляду на стратегічний характер проекту, ключове значення у виконанні СЕО мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування.

Відповідність цілей та завдань Стратегії загальним цілям державної екологічної політики та цілям, завданням, напрямкам галузевих документів державного планування.

Також проведено аналіз поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я, в розрізі компонентів довкілля (клімату і факторів, що на нього впливають, атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів, біорізноманіття та природоохоронних територій, відходів, здоров'я населення та інфраструктури). Здійснено оцінку ймовірних наслідків виконання цілей та завдань проекту Стратегії, як на окремі компоненти довкілля, так і на комплексні умови територій – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних та техногенних процесів, а також вплив на здоров'я населення.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила спрогнозувати потенційний сукупний вплив на стан довкілля, в тому числі здоров'я населення, внаслідок реалізації цілей і завдань Стратегії.

Для здійснення СЕО був обраний, також, метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території чи процесу в майбутнє і ґрунтується на вивченні кількісних і якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових показників в розрізі компонентів довкілля, в т. ч. здоров'я населення;
- визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру;

– проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

В процесі аналізу стану довкілля були використані статистичні дані Державної служби статистики України та офіційні дані органів виконавчої влади, на які покладено функції і завдання спостереження та інформаційного забезпечення державної системи моніторингу довкілля (Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державна гідрометеорологічна служба, Міністерство охорони здоров'я України, та інші), а також обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища та реалізують державну політику у сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані експертних звітів та аналітичних матеріалів щодо оцінки впливу наслідків повномасштабної воєнної агресії росії проти України на стан довкілля та здоров'я населення.

На основі проведеного аналізу вищезазначених альтернатив, експертним рішенням встановлено, що найсприятливішим із трьох варіантів: Альтернатива 1 «Нульовий сценарій», Альтернатива 2 «Прийняття Стратегії», Альтернатива 3: «Реалізація окремих заходів Стратегії» є варіант Альтернатива 2 «Прийняття Стратегії», тобто затвердження запропонованої Стратегії.

У ході виконання СЕО експерти зіткнулися з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для Стратегії, зокрема – обмеженість статистичної інформації для аналізу. Державна служба статистики України не збирає, не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно статистичну інформацію у розрізі основних компонентів сфери охорони довкілля, природокористування та охорони здоров'я на регіональному та місцевому рівнях. Значна частина інформації збирається методом вибіркового обстежень, що знижують її точність. Особливою є проблема пов'язана з збройною агресією російської федерації проти України та введенням воєнного стану, у тому числі обмеження доступу до низки кадастрів та інформаційних систем, включаючи призупинення функціонування Публічної кадастрової карти України.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДДП ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії.

Значущі наслідки для довкілля, умов життєдіяльності населення буде здійснюватися за допомогою моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умов життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Стратегії;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Стратегія виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення буде здійснюватися з метою забезпечення неухильного дотримання вимог законодавства під час будівництва і експлуатації та втілення всіх заходів щодо мінімізації ймовірних впливів та наслідків на навколишнє природне та соціальне середовище.

Моніторинг повинен відбуватись на декількох рівнях та передбачати можливі екологічні загрози та/або виявляти під час його здійснення впливи, що не були передбачені раніше.

Необхідно здійснювати моніторинг відповідно до Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272.

З метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за показниками, які вказані нижче.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я здійснюється Ковельською міською радою або її структурними підрозділами, яка визначає періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечує доступ до вихідних даних та результатів моніторингу. Із заздалегідь визначеною та доведеною до відома громадськості періодичністю відповідно до встановлених строків оприлюднює результати проведених моніторинрів.

Для проведення моніторингу можуть бути використані як існуючі засоби та методи, так і спеціально удосконалені та удосконалені для цілей SEO інструменти.

Ковельська міська рада може залучати до моніторингу представників органів місцевого самоврядування, науковців, громадськість і бізнес.

Кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до запитів або умов реалізації Стратегії.

Методи визначення кожного із показників, засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення а також періодичність вимірів, визначаються відповідними виконавцями, згідно напрямів діяльності.

Результати моніторингу Ковельською міською радою буде оприлюднюватися на офіційному сайті один раз на рік протягом строку дії даної Стратегії та через рік після закінчення такого строку.

У разі коли під час здійснення моніторингу буде виявлено не передбачені звітом про стратегічну екологічну оцінку негативні наслідки виконання даної Стратегії для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, Ковельською міською радою будуть вжиті заходи для їх усунення, а також подано пропозиції щодо внесення змін до такого документа з метою усунення негативних наслідків.

Здійснення моніторингу покладається на Ковельську міську раду, яка має здійснювати загальну координацію, методичне та інформаційне забезпечення процесу моніторингу, а також підготовку узагальненого звіту про результати моніторингу Стратегії.

Пропонована Звітом CEO програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення. Наведена у таблиця 1,

Таблиця 1, Пропонована Звітом SEO програма моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

№ з/п	Зміст заходів моніторингу	Одиниця виміру	Кількісні показники			Якісні показники	Показник оцінки	Періодичність	Методи визначення
			Базовий рік	Звітний рік	Звітний рік до базового, частка				
Охорона атмосферного повітря									
1.1	Кількість промислово-виробничих підприємств, що мають проекти організації санітарно-захисної зони та ступінь їх реалізації	одиниць із загальної кількості зареєстрованих підприємств			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
1.2	Загальні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел викидів,	тонн/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
2. Охорона водних ресурсів									
2.1	Кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водопостачання	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
2.2					> 1		Позитивний результат		

	Кількість домогосподарств, підключених до централізованої системи водовідведення	% від загальної кількості			= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	За статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.3	Обсяг забору прісної води за рахунок централізованого водопостачання	тис. м3/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.4	Обсяг стічних вод від житлово-комунального сектору та промислових підприємств	тис. м3/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.5	Частка скидів забруднених (забруднених без очистки та недостатньо очищених) стічних вод у водні об'єкти у загальному обсязі скидів	%			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
2.6.		км/рік			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	

	Розвиток мереж та споруд системи централізованого водопостачання,				= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		За статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
2.7.	Частка міського і сільського населення, яке має доступ до безпечної питної води гарантованої якості	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
Управління відходами									
5.1	Обсяги утворення ПВ на території громади	тонн/рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
5.2	Обсяги відсортованої вторинної сировини з ПВ	тонн/рік, % від загального обсягу утворених відходів			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
5.3.	Частка населення,				> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	

	яке охоплено роздільним збиранням побутових відходів	% від загальної кількості			= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		За статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
5.4.	Кількість несанкціонованих сміттєзвалищ	Од.			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	Власні спостереження
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
5.5	Співвідношення частки перероблених та утилізованих відходів до утворених	% від загальної кількості			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
Розвиток мережі об'єктів природно-заповідного фонду									
6.1	Загальна кількість об'єктів ПЗФ на території ТГ	Од.			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
6.2		Га			> 1		Позитивний результат		

	Площа об'єктів природно-заповідного фонду, їх частка у загальній території громади	%			= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	3а статистичними даними
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
6.3	Площі водоохоронних зон та прибережно-захисних смуг водних об'єктів, винесених у натуру згідно з проєктами землеустрою, їх частка у загальній площі території громади	Га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
6.4	Площа територій національної екомережі в межах ТГ	тис.га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
Земельні ресурси та ґрунти, використання зелених насаджень									
7.1	Площа орних земель (ріллі) та їх частка у загальній площі території	тис.га , %			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
7.2.	Частка площі сільськогосподарських угідь екстенсивного використання	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		

	(сіножатей, пасовищ) у загальній території ТГ				< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.3	Площа земель органічного виробництва, та їх частка у загальній площі сільськогосподарських угідь	тис. га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.4	Площа відновлених земель та екосистем, площа рекультивованих земель та земель, на яких проводяться заходи з консервації	тис. га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.5	Вміст органічного вуглецю у ґрунтах сільськогосподарських угідь	мг/кг ґрунту %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.6	Площа лісів та лісистість територій	тис. га %			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	За статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		

7.7	Площа зелених насаджень,	тис. га			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистични ми даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
7.8	Частка створення зелених насаджень загального користування,	га/ % від загальної площі населеного пункту			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистични ми даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
Клімат, екологічна просвіта									
8.1	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності	МВ год рік			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	Власні дослідження МТГ
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
8.2	Частка енергії, виробленої з відновлювальних джерел, у загальному кінцевому споживанні енергії	%			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистични ми даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проекту ДДП		
8.3	Скорочення обсягу викидів	тCO2 рік			< 1		Позитивний результат		

					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу	1 раз на рік	3а статистичними даними
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
8.4.	Підвищення рівня інформування громадян про стан навколишнього середовища	К-сть заходів			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту ДДП		
Здоров'я населення									
9.1	Рівень захворюваності населення	осіб на 1 тис. населення			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
9.2	Природній приріст населення	осіб на 1 тис. населення			> 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		
					< 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Проєкту		
9.3	Кількість новоутворень	кількість випадків/рік на 1 тис.			< 1		Позитивний результат	1 раз на рік	3а статистичними даними
					= 1		Нейтральний результат, що потребує подальшого моніторингу		

		населен ня			> 1		Негативний результат, необхідно вжити заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії		
--	--	---------------	--	--	-----	--	---	--	--

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Оскільки наслідки планованої діяльності, передбаченої Стратегією, не поширюватимуться на території за межами України та не матимуть впливу на довкілля суміжних країн, ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі, для здоров'я населення внаслідок реалізації Стратегії є відсутніми.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ

1. За підсумками СЕО підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії», щодо якого організовано інформування та обговорення громадськості регіону.
2. Стратегія загалом враховує концепцію сталого розвитку Ковельської міської територіальної громади, розроблена у відповідності до конституційного принципу пріоритету інтересів людини у регіональній політиці та зорієнтований на поліпшення стану довкілля, умов життєдіяльності населення і його здоров'я.
3. Основною метою Стратегії є системне планування відновлення та подальший економічний розвиток, забезпечення безпечних та гідних умов життя, добробуту населення на основі реалізації комплексу системних заходів в економічній та соціальній сферах шляхом посилення інвестиційної складової, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, відновлення об'єктів критичної інфраструктури, житлово-комунального господарства та соціальної сфери, забезпечення житлом населення, створення сприятливих умов для розвитку самодостатньої територіальної громади, підтримання стабільного та задовільного стану навколишнього природного середовища.
4. Заходи та інвестиційні проекти в рамках Стратегії, за умов їх належного виконання, не несуть негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, а також враховують можливості та переваги, які продукуються в результаті покращення екологічної ситуації у формі кумулятивних, мультиплікативних та синергічних ефектів в межах регіональної господарської системи.
5. Напрями і заходи Стратегії добре узгоджуються зі стратегічними цілями державної екологічної політики та сприяють поліпшенню умов життєдіяльності та здоров'я населення Ковельської міської територіальної громади в цілому.
6. Реалізація Стратегії з великою долею ймовірності не повинна призвести до появи нових негативних впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.
7. У Звіті СЕО Стратегії на виконання обґрунтованих рекомендацій запропоновано впровадити інструменти ефективного і багатостороннього моніторингу впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення. Запропоновано систему індикаторів проведення моніторингу відповідно до ключових екологічних викликів та потенційних ризиків реалізації Стратегії.

З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення Стратегії було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та стан здоров'я населення та прагненням нівелювати негативні наслідки. Реалізація Стратегії сприятиме зменшенню антропогенного навантаження на довкілля, поліпшенню здоров'я населення та умов його життєдіяльності.